

Ο ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΣ ΚΟΜΜΟΔΟΣ

* * *

ΠΩΣ ΔΙΑΦΘΕΙΡΕΤΑΙ Ο ΝΕΟΣ

[Συνέχεια και τέλος του ἐν σελ. 65]

Ἡ ἄναγκάσθη ἵνα τὸ ἑαυτοῦ κρησφύγετον ὁ Κομμόδος καταλίπη φεύγων τὸν εἰς τὴν Ῥώμην ἐσκήψαντα λιμῶν. Ἐπὶ χρόνον διέτριβεν ἐν τῷ σικκίῳ ἐκ ὀσφρῶν Λαυρέντιω πληρῶν, ὡσπερ καὶ πλείστοι νῦν γυναικες καὶ οἱ θηλυδρίαι, ἀνάως καὶ αὐτὸς καθάπερ καὶ οἱ ἐν τῷ ἄσται τὴν ἵνκ, τὰ ὅσα καὶ σύμπαν τὸ σῶμα παντοίων ἀρωμάτων καὶ θυμιαμάτων ὡς ἀλεξιπυρίων τῆς νόσου. Πρὶν δὲ ἀπαλλαγῆ ἡ Ῥώμη τοῦ λιμοῦ κατέσχεν αὐτὴν λιμὸς ἕνεκα τοῦ Κλεάνδρου Φρυγὸς τινος, ὅστις ἐκ σικκίων εἰς ὕψος ἐπέστη μέγας, εἰς ὅσον ὁ εἰρημένος Περνίκιος, τοῖς αὐτοῖς καὶ ἐκείνος τρόποις χρησάμενος, καταλαθὼν τὴν ὑπάτην πολιτικὴν τε καὶ στρατιωτικὴν ἐξουσίαν. Καὶ πρῶτον μὲν παρεδυνάστευε τῷ Κομμόδῳ, εἶτα δὲ πλουσιώτατος ἐξ ἀρχαίων καὶ ἀδικίων γενόμενος ἐπεθύμησε καὶ αὐτοκρατορίας ἐπὶ καθικρίσει αὐτοῦ. Τούτου ὁ ἕνεκα καὶ τὸ πλείστον τοῦ πρὸς χρῆσιν τῆς Ῥώμης σίτου ὠνησάμενος καὶ ἀποθηκεύσας αἰτίας μεγάλου αὐτῆ λιμοῦ ἐγένετο. Καὶ ἤλπριζε μὲν ὁ Κλεάνδρος ὅτι, ἐπειδὴν ἀνοίξῃ τοὺς ἑαυτοῦ σιτοβολῶνας καὶ δωρεᾶν τῷ λαῷ σίτον παράσχη, προσάξει αὐτὸν πρὸς τοῦτο δὲ καὶ μέγιστον γυμνάσιον εἰς δημοσίον λουτρὸν κατεσκευάσεν. Ἄλλ' ὁ λαὸς λιμώξας ἠγέρθη κατὰ τοῦ δολίου ἀνδρὸς ἠγόρευεν ἐν τοῖς θεάτροις, ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ πανταχοῦ, δημοσίᾳ τε καὶ οἴκοι, καὶ τέλος πανδημεῖ προσελθὼν τῷ Κομμόδῳ διατρίβοντι ἐν τῷ προκαστεῖῳ πολλὰ ἐκείνου κατηγορεῖ καὶ ἠπειλεῖ ἀρκευκτον θάνατον. Ἄλλ' ἀντὶ ἐπικουρίας ὁ Κλεάνδρος ἐξέπεμψε τοὺς βασιλικούς ἵππους κατὰ τοῦ πλήθους. Οὗτοι διασκορπίσαντες τοὺς ὄχλους τρέψαντες εἰς φυγὴν πανταχοῦ ἐβαλλον, ἐτίτρωσκον καὶ τέλος συνέκλεισαν ἐν Ῥώμῃ. Ἄλλ' ἐν τῇ πόλει οἱ διωκόμενοι ὄχυρωθέντες ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἀποκλείσαντες αὐτῶν τε καὶ τῶν παρόδων τὰς εἰσόδους ἐβαλλον τοὺς ἵππους ἀπὸ τῶν γαρακιωμάτων τῶν ὄδων, ἀπὸ τῶν δωμάτων καὶ τῶν σι-

γῶν διὰ λίθων καὶ κεράμων. Ἐντεῦθεν ἐπιτρώσκοντο μὲν πολλοὶ τῶν ἵππεων, ἐπιπτον δὲ ὀλισθαίνοντες πλείστοι αὐτῶν ἐπὶ τοῖς γαλαζήδων ῥιπτομένοις λίθοις, ἀποθεύοντο τοὺς ἐπιβάτας καὶ ἀναμιξὲς κατέκειντο ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄνδρες τε καὶ ἵπποι. Καὶ οἱ μὲν κυλινοῦμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκεῖ ἀπέθνησκον ὑπὸ τῶν εἰς βοήθειαν τοῦ λαοῦ σπειδόντων πεζῶν μισούντων δεινῶς τοὺς ἵππους, οἱ δὲ διακρούγοντες ἄλλοι ἀλλαχοῦ ἐβάλλοντο καὶ ἐρονεύοντο ὑπὸ τῶν συντρεχόντων στρατιωτῶν τε καὶ πολιτῶν. Καίπερ ὁ εὐτοῦ τοῦ ἐμυρλίτου πολέμου ἐν Ῥώμῃ μακρομένου, ὁ Κομμόδος ὅμως οὐδὲν ἐγίνωσκεν οὐδὲ ἤδυναστο ἵνα μακθῆναι ῥόθῳ τοῦ Κλεάνδρου πᾶσαν αὐτῷ ἀγγελίαν κωλύοντος ἐσχόλας δὲ ἡδοναῖς καὶ κρασιπάλαις ὅτε μακθὼν παρὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Φαδύλλης ἢ παρὰ τῆς Μαρκίας τῆς τοῦ Κουαδράτου καὶ ὕστερον αὐτοῦ τοῦ Κομμόδου πλλακίδος τὸν ἐπικείμενον αὐτῷ ἐκ τοῦ λαοῦ ὁμοίως τῷ Κλεάνδρῳ μισούμενῳ κίνδυνον συλλαμβάνει αὐτὸν ἀποπέμνει τὴν κεράλην, ἐγκαταπέγηυσιν ἐπιμήκει δόρασι καὶ κελύει ἵνα περιαγγήγῳσιν αὐτὴν ἀνά τὴν πόλιν θέαμα τοῖς μακρομένοις ὄχλοις τερπινόν τε ἐκ συνήθειας καὶ ποθεινόν ἐκ μίσους τοῦ Κλεάνδρου. Προσανεῖλε δὲ καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς φίλους καὶ οἰκίους. Τὰ δὲ σώματα τῶν ρονευθέντων παντοίας ὕβρεσι ὑποβαλλόντες διασυσεν ἀνά τὰς ὁδοὺς καὶ τέλος μετὰ πᾶσαν λάθην καὶ διασυρμὸν παραμεροσσωμένα ἐροῦσαν εἰς ἀκαθάρτους τῆς πόλεως ὄχετους. Τοῦ ἐμυρλίτου πολέμου λήξαντες, ὁ λαὸς ἐχάρη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Κλεάνδρου καὶ τῶν ὑπαδῶν αὐτοῦ λυθεὶς δὲ τῶν δεσμών τοῦ ἀδικαίπτου ῥόθῳ, ὡς ὦν συνέχευτο, ἐρ' ὅσον ἐκείνος ἐδυνάστευε, τάχιστα ἐπελάθετο τῶν ἀσχίστων καὶ βδελυρωτάτων κακιῶν τοῦ Κομμόδου, ὡσπερ σὺνήθης, ὡς εἴρηται, τοῖς διασθημένοις πρὸ πάντων λαοῖς. Τὸν ὄλεθρον τοῦ Κλεάνδρου ἐνόμιζεν ὁ λαὸς ὡς ἀπαλλαγὴν τῶν ἑαυτοῦ δεινῶν καὶ εὐδαιμονίαν ἤλπριζε δὲ τὰ βέλτιστα.

Ὁ δὲ Κόμμοδος οὕτω δειμαλέος ἦν, — καίτοι ὁ ῥωμαϊκὸς λαὸς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Κλεάνδρου καὶ τῆς καταπάσεως τοῦ ἐμφυλίου πολέμου κατεπραύνθη, ἠρέμησεν — ὥστε οὐδὲως ἐτόλμα ἵνα εἰς Ῥώμην ἐμφανισθῆ καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν οἰκείων καὶ τῶν δυνατῶν πρὸς τούτο ἀνεπίσθη. Λαμπροτάτης δ' αὐτῷ ὑποδοχῆς ὡς νικητῆ γυναικὸς μετ' εὐφημιῶν καὶ παραπομπῶν παμπλείστου λαοῦ ἀποβαλὼν τὸν ῥόβον ἐγένετο θρασυτάτος καὶ τῶν πάντων καταφρονητής.

Ἐντεῦθεν ὁ Κόμμοδος μέχρι θανάτου πᾶν

ἀθόφους πολλοὺς συλλήβδην. Ὅπως δειξῆ δὲ ποτε οὕτω τρόπῳ ὁ Ἡρακλῆς ἐτόξευσε τὰς Στυμφαλίδας, ἐσκόπει ἵνα εἰς τὸ πυκνὸν τοῦ θεάτρου πληθῆς ὡς εἰς ὄρνιθας τοξεύσῃ· ἀλλ' ὁ σκοπὸς ἐματαιώθη, διότι ὁ λαὸς προμαθὼν αὐτοῦ τὸ βούλευμα οὐδὲ παρέστη ἐν τῷ θεάτρῳ, ἄλλως τε καὶ ἀναμιμνησκόμενοι ὅτι ἄλλοτε ποτε πρὸς μίμησιν γιγαντομαχίας τινὸς ἢ δρακοντομαχίας συναθροίσας πάντας τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑπὸ νόσου ἢ ὑπ' ἐτέρως τινὸς συμφορᾶς ἐστερημένους τῶν ποδῶν περὶ τὰ γόνατα αὐτῶν περιέπλεξεν

Ο ΚΟΜΜΟΔΟΣ ΩΣ ΗΡΑΚΛΗΣ

πανήρην ἐπεινοεῖ καὶ πᾶν ἀπ' ἀνθρώπων διέπραττε παρὰ πάντα θεῖον καὶ ἀνθρώπινον νόμον, ἄπερ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς διεξέλλθειν ἐργώδες καὶ σιχακνόν. «Πάμπαν ἂν ὄχλον, γράφει ὁ Δίων, τῇ συγγραφῇ παράσχουμι, εἰ ἀκριβῶς καθ' ἕκαστον τοὺς θανατωθέντας ὑπ' αὐτοῦ γράσοιμι, ὅπως ἐκεῖνος ἢ διὰ συκοφαντίας ψευδεῖς ἢ δι' ὑποψίας οὐκ ἀληθεῖς ἢ διὰ πλοῦτον λαμπρὸν ἢ διὰ γένος εὐδοκίμων ἢ διὰ παιδείας ὑπεροχὴν ἢ δι' ἄλλαν τινὰ ἀρετὴν διεσχόρατο». Ἡρακλεὶς τὸν ἀμύθητον τοῦ Κλεάνδρου καθάπερ πρότερον τὸν τοῦ Περωνίου πλοῦτον ἀφειδῶς δὲ δαπανῶν ἀφειδῶς ἐφόνευεν· νύκτωρ δὲ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν ἀκολασίᾳ διετέλει· συνδιέτριβε δ' ἐν γελωτοποιαῖς, αἰσχίστοις ὑποκριτικαῖς θεάτρων καὶ μονομαχίαις. Οὐχὶ δὲ σπανίως παιδιὰς ἐνεκεν ἐσφαττεν ἀδικητικῶς

εἶδη τινὰ δρακόντων· εἶτα δὲ τοὺς αὐτοῖς σπόγγους ἀντὶ λίθων διέταξεν ἵνα αὐτὸν πρὸς ἐκείνους μαχόμενον βλάψωσιν· οὕτω δὲ πάντας διὰ ῥοπαλοῦ πικίων ἀπέκτεινεν ὡς δῆθεν γίγαντας. Δημοσίᾳ μὲν ἐν μανίᾳ ἀσελήνους νύκτας κατέτριβεν ἀρματηλάτων, οἷοι δὲ πάντοτε νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἀπέσφαττε πρὸς ἄσκησιν ἀνθρώπους τε καὶ θηρία· ἐμονομάχη, ἐπάλαιεν, ἐτόξευεν, ἠκόντιζεν, ἐδρομηγέτει. Πορευομένου δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ θέατρον καὶ ὅπου ἀλλάχουσε, ἐν ταῖς ὁδοῖς προσέφεροντο ἐπὶ ὄψεσιν ἐπιγρύσου τὸ ῥοπακίον καὶ ἡ λεοντὴ τὰ σύμβολα τοῦ Ἡρακλέους. Ὡς τὰ πολλὰ δ' ἔφερεν ἀνά χειρᾶς τὸ ῥοπακίον καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν λεοντὴν ὡς Ἡρακλῆς ἀθλοφόρος οἷος ἐν τῇ προκειμένῃ εἰκόνι. Ἐνεδύετο εἶτε ὡς Ἡρακλῆς εἶτε ὡς Ἐρμῆς εἶτε ὡς μονο-

μάχος εἶτε ὡς ἀρματηλάτης καὶ ἄλλοτε ἄλλως. Καὶ πρὶν μὲν εἰς τὸ θέατρον εἰσέλθῃ ἐφόρει χιτῶνα χειριδωτὸν σφρικὸν λευκὸν διάχρυσον καὶ ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ἠσπάζοντο αὐτὸν ταπεινῶς οἱ βουλευταὶ καὶ μεγιστάνες· εἰσελθὼν δὲ ἐνεδύετο ὀλοπόρφυρον ἐσθήτα χρυσοῦ κατάπαστον, χλαμύδα ἑλληνικὴν· ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς χρυσοῦν στέφανον ἐκ λίθων Ἰνδικῶν· ἔφερε δὲ καὶ κηρύκειον ὄνον ὁ Ἐρμῆς.

Ὅπως παρηλλαγμένως ἐσθῆτας, τοιοῦτο καὶ βᾶδισμα ἀρεστῶς ἐπετηδεύετο καὶ σχῆμα προσώπου καὶ παράστημα καὶ τρόπους τοῦ προσφέρεσθαι, ὅπως ἢ τοῦ ἀπεικαζομένου προσώπου ἀπομίμησις ἀκριβῶς παριστῆται. Ὡς τὰ πολλὰ δ' ἐνεφανίζετο βαρῦς, σοδαρὸς, φοβερός, ἐσεμνοπροσώπει· συγχρόνως δὲ σεμνόστομος καὶ βραχυλόγος. Ἡρέσκετο δὲ καὶ τῇ θέᾳ τοιούτων αὐτοῦ ἀνδριάντων. Τούτου δ' ἐνεκεν καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ἐστήσεν αὐτοῦ ἀνδριάντας ἄλλους τε καὶ ἐν Ἡρακλείους σχήματι καὶ δὴ καὶ ἀντικρῦ τῆς συγκλήτου ἕνα φέροντα τῶρον διηγυλημένον, εἰοίμων εἰς βολήν. Καὶ τοῦ κολοσσαίου δὲ ἀγάλματος τοῦ Ἡλίου, ὅπερ τὰ μέγιστα ἐτίμων οἱ Ῥωμαῖοι, ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν ἀντίθηκε τὴν αὐτοῦ καὶ ἐπέγραψε πρὸς τοὺς λεγθησομένους αὐτοῦ ἐπωνύμοις καὶ τάδε: «Πρωτόπαλος σεκουτώρων, ἀριστερὸς μόνος νικῆσας δωδεκάκις χιλίους».

Τοῖς τε ἑαυτοῦ τρόποις καὶ σχήμασιν ἢ μάλλον τῇ παροινίᾳ τε καὶ μανίᾳ συμμετέβαλλε καὶ τὸ αὐτοῦ ὄνομα καὶ τὸ τῆς Ῥώμης καὶ ἄλλων πραγμάτων. Καὶ δὴ ἀντὶ Κομμοδου καὶ Μάρκου υἱοῦ καλεῖσθαι ἐκλείετο ἀστυροτάτω ὑπὸ πάντων Ἡρακλῆς, Διὸς υἱός, Ἐρμῆς, Ἀμαζόνιος, Ἰππεραίων καὶ ἄλλας παμπόλλας ἐπωνυμίας ἀπηνέγκεν ἑαυτῷ. Τῇ δὲ βουλῇ ἐπέστελλεν οὕτως: «*Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ, Λούκιος, Αἴλιος, Ἀυρηλίος, Κόμμοδος, Αὐγουστος, εὐσεβής, εὐτυχής, Σαρματικός, Γερμανικός, μέγιστος, Βρετανικός, εἰρηνοποιὸς τῆς οἰκουμένης, ἀνίκητος, Ῥωμαῖος Ἡρακλῆς, ἀρχιερέυς, δημοσυχικῆς ἐξουσίας τὸ ὀκτωκαιδέκατον, αὐτοκράτωρ τὸ ὄγδοον, ὕπατος τὸ ἕβδομον, πατὴρ πατρίδος, ὑπάτοις, στρατηγοῖς, δημοσυχικοῖς, γερονσίᾳ Κομοδιανῇ εὐτυχῇ χαιροῖν*».

Μετέβαλλε καὶ τὸ τῆς Ῥώμης ὄνομα ὀνομασίας Κομοδιανῆν, ἀθάνατον, εὐτυχῆ, κολωριάν, οἰκουμένην τῆς γῆς ὡς ἀποικον δῆθεν αὐτοῦ. Καὶ οἱ ἐνικουσιαῖοι δὲ μῆνες ὑπ' αὐτοῦ ἐπεκλήθησαν κατὰ τὰς αὐτοῦ προσηγορίας πάντες οὕτως: «*Ἀμαζόνιος, Ἀνίκητος, Εὐτυχής, Εὐσεβής, Λούκιος, Αἴλιος, Ἀυρηλίος, Κόμμοδος, Αὐγουστος, Ἡράκλειος, Ῥωμαῖος, Ἰππεραίων*. Καὶ ὁ ἐπ' αὐτοῦ δ' αἰὼν ἐπεκλήθη χρυσοῦς. Ὅπως δὲ προστάγματι τυραννικῶ μεγιστανέως τε καὶ βουλευτικῆ καὶ στρατηγικῆ καὶ λαὸς σύμπας ἐπι-

κάλουν τὸ τε πρόσωπον τοῦ Κομμοδου καὶ τὰ πράγματα ὅπως αὐτὸς ἐβούλετο ἐπὶ ποινῇ θανάτου, οὕτω πάντες ὄφειλον ἵνα εὐχωνται ὑπὲρ αὐτοῦ οἰκοῖ τε καὶ δημοσίᾳ. Καὶ δὴ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ, ὅτε ἐν μέσῳ τῷ ἀγῶνι κεκμηκὼς αὐτὸς ἔπινεν ἀμυστὶ ἐκ κύλικος ῥοπαλωτῆς γλυκύν οἶνον ἐψυγμένον, πάντες ὄφειλον ἵνα ἐκβοῶσι: «*Ζήσειας*»· ἀγωνιζομένου δὲ αὐτοῦ μεθ' ἑκάστην νίκην ἢ σφαγὴν τοῦ ἀντιπάλου ἀνθρώπου ἢ ζώου συνεχῶς ἐκείλευντο οἱ τε βουλευταὶ καὶ ἱππεῖς ὑπὸ τῶν εἰς τούτο ἐπιτετραμένων ἵνα συνεπιβοῶσι: *Καὶ κύριος εἶ καὶ πρῶτος εἶ καὶ πάντων εὐτυχέστατος νικᾷς νικῆσεις ἀπ' αἰῶνος, Ἀμαζόνιε, νικᾷς*».

Λαθὼν δὲ ἠρακλειὸν σχῆμα ὁ Κόμμοδος καὶ ἐπιδεικνυόμενος ἠρακλεῖα ἔργα ἐβούλετο ἵνα δημοσίᾳ ἐν προφανῇ τόπῳ ἐπιδεικνύῃ τὴν τε ῥώμην τοῦ σώματος καὶ τὴν εὐτοξίαν, τὴν ἐν γένει εὐστοχίαν καὶ τὸ ὄλωσ ἀπαιτοῦ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἀκοντίζοντος καὶ τοξεύοντος διδάχθῃς τὴν μὲν τοξικὴν ὑπὸ Πάρθων, τὸ δὲ ἀκοντίζειν ὑπὸ Μαυρουσίων καὶ ἐπευφημῆται ὑπὸ τοῦ πλήθους καὶ ἐν κρότοις χειρῶν καὶ περιβοήσῃ γίνηται δεκτὸς καὶ οἱ ἄθλοι αὐτοῦ ἐν θορύβῳ καὶ τυμπάνοις ἐορτάζονται ὡς περ τὰ Κυβέλικα ἠβούλετο ἢ τυμπανωτερότης Κυβέλης. Προκηρύσσει λοιπὸν ὁ ἑκφρων Κόμμοδος ὅτι ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ ἐμελλεν ἵνα ἀγωνισθῆ μὲν πρὸς τοὺς ῥωμαλεωτάτους καὶ ἀνδρειοτάτους τῶν μονομάχων, κατακτινῆ δὲ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ τὰ γριώτατα καὶ ἀκραιμώτατα τῶν θηρίων. Οἱ δὲ διεσφαρμένοι Ῥωμαῖοι, καίπερ ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν κατὰ πάντα ἐλευνὸν καὶ παναίσχιστον Κόμμοδον τὸν αὐτοῦς τε καὶ τὸ γένος αὐτοῦ καὶ σύμπαν τὸ κράτος ἀτιμάζοντα, οὐχ ἥττον ἀθροῖς συνέθεον ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπάσης καὶ ἐκ τῶν ἡμῶν ἐθνῶν. Ὅπως ἄπασα ἡ Ἰταλία, καθάπερ εἴρηται, αὐτοῦ ἐκτῆς Παννονίας κατεργασμένου, συνεκινήθη ἐπὶ τῷ ἄγκυσματι ἐλπίζουσα τὰ βέλτιστα ἐκ τοῦ νεανίου, οὕτω καὶ νῦν συνερρήσαν μελισσηδὸν οἱ φιλοθεάμονες Ῥωμαῖοι, καίτοι περὶ μονομαχιῶν καὶ θηριομαχιῶν προῦκειτο, οὐδὲν δὲ ἠλιπίζον ἀγαθὸν ἐκ τοῦ ἐξώλους καὶ προῶλους τυράννου. Οὕτως οἱ διεσφαρμένοι λαοὶ τέρψεως ἰδίως αὐτῶν ἐνεκεν ἀδικητικῶς τιμῶσι καὶ γαρρίζουσι τοὺς τε ἀγαθοὺς τοὺς τε πονηροὺς. Καὶ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι· ὅπως, ὡς εἴρηται, οἱ Ῥωμαῖοι ἠνεύχοντο τὸν αὐτοκράτορα Ἐλεγάβαλον τελούοντα ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοὺς ἑαυτοῦ γάμους μετὰ τοῦ δικαστοῦ Ζωτικῷ τοῦ Συμμεναίου, οὕτως ἐκ πάντος νοῦ καὶ καρδίας ἐσπευδον εἰς τὰ τοῦ Κομμοδου δημόσια θεάματα. Τὸ ἀμφιθέατρον ὑπερπληρώθη λαοῦ, ἐν οἷς διεκρίνοντο οἱ βουλευταὶ καὶ μεγιστάνες τῆς Ῥώμης· ὁ Κόμμοδος ὡς Ἡρακλῆς ἔχων βέλη καὶ ἀκόντια ἵστατο ἐν τῷ κυκλικῷ περιδρόμῳ, παρ' ἕν ἑμελλον ἵνα διέλ-

θωσι τὰ θηρία, ἐν οἷς ὑπῆρχον ἐξ ἀπάσης τῆς εἰκουμένης, ἅπερ ἐκίνουν τὸν θυμασμὸν τῶν θεατῶν τὸ πρῶτον ἤδη θεωμένων σὺν τοῖς γνωστοῖς καὶ ἄγνωστοι Ἰνδιῶν, Αἰθιοπίαις καὶ ἀλλοχθῆν. Ἐκεῖ ἐβλεπέ τις ἐλάφους καὶ δορκάδας καὶ ἄλλα κερασφόρα, λέοντας, παρδαλίας καὶ ἐκ πάντων τῶν ἀγριωτάτων καὶ ἀλιμιωτάτων θηρίων. Ἐκεῖ ἴσταντο οἱ ἄριστοι τῶν μονομάχων, ὧν ἡ φήμη ἦν καὶ πέραν πολὺ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἡρίων. Ὁ Κόμμοδος ἐπὶ δεκατέσσαρας ἡμέρας ἠκόντιζεν, ἐβαλλεν, ἐφόνευεν ὁ δὲ δῆμος ἐπέθετα, ἐπεδοκίμαζεν, ἐθαύμαζε τὴν ἐκπληκτικὴν εὐστορίαν καὶ ἐπιστηθειότητα αὐτοῦ ἐν πᾶσι καὶ τοῖς δεινοτάτοις ἀγωνίσμασιν. Τεξεύων δὲ καὶ ἀκοντίζων ἕκαστον τῶν ζώων μικρῶν τε καὶ μεγάλων μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν τῆς Μαυρουσίας στρουθῶν ἐβάλλεν ἐκείνου τοῦ σώματος αὐτῶν μέρος, ἅπερ αὐτὸς προέλεγεν ἢ ὁ δῆμος προσδιώριζεν. Ἀναδειχθεὶς οὕτως θαυμαστὸς νικητὴς ἐν πᾶσι ὡς οὐδεὶς ποτε τῶν ἀνθρώπων κατέστη πλέον ἀκόρητος. Νομίζων ἑαυτὸν Ἡρακλῆα, Ἀκταίωνα, Ἐρμῆν, κατεφρόνει, ὡς εἰκός, πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων, οὗς ἐνόμιζε μόνον ὡς ὄργανα τῶν αὐτοῦ ὀρέξεων. Ἐντεῦθεν ἐπέτασεν ἵνα ὑμῆται καὶ ἐν εὐφρημίαις ἄγεται πανταχοῦ ὅπου ἐνεραυίζετο. Ὅπως δὲ ὁ ὄχλος κατὰ τὰ Κυβελεία ἢ τὰς Βακχείας ἢ τὰς γυν ἀπόκρωτος συνωθεῖται περὶ τὰ θεῖα ματα, οἱ δὲ τῶν ἀγριῶν παιδες θερυσθεύσι, κροτούσι, βοῶσιν, ὄρχουνται, οὕτως ἀθροῖοι τὰ αὐτὰ πράττοντες οἱ Ῥωμαῖοι περιεστοίχιζον τὸν ἄθλιον Κόμμοδον, ἐν ᾧ οἱ φιλοπάτριδες ἄνδρες βραβεῖα λύπη ἐθεώοντο τὸν τοῦ σεμνοτάτου Ἀυρηλίου υἱὸν τοιοῦτον καταστήσαντα. Ἐν τούτῳ ὁ Κόμμοδος διαπραχθεὶς πᾶσαν κηκοθήειαν καὶ κηκουρίαν ἐπὶ τέλους ἠθέουλετο ἵνα διακριθῆ καὶ δικαιοτάτη ἐν τῷ καταχωγίῳ τῶν μονομάχων φέρων οὐχὶ τὸ αὐτοῦ ὄνομα, ἀλλὰ τούτου ἢ ἐκείνου τῶν προτελευτησάντων ἐνδόξων μονομάχων. Ἐπέκειτο ἡ μεγίστη τῶν ἐορτῶν τῶν Ῥωμαίων, τὰ Κρόνια (Saturnalia et Opalia) μετὰ τῶν Κυβελείων τελοῦμενα ἐπὶ πέντε ἡμέρας (17—21 Δεκεμβρίου), καθ' ἃ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεμπον ἀλλήλοισι δῶρα καὶ τοῖς δούλοις παρὰ τὴν πράξειαν ὑπερέτουν οἱ κύριοι εἰς ἀνάμνησιν τῆς τοῦ Κρόνου ἐπὶ τῆς γῆς ξενίας ἐκδηθέντος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ Διὸς καὶ εἰς γῆν κατελθόντος. Κατὰ τὴν μεγίστην ταύτην ἐορτὴν ὄφειλεν ὁ αὐτοκράτωρ ἵνα ἐκπροεπιστάτην περιβολὴν ἔχων εὐπαρφυον καὶ βασιλικὴν πορφυραν προσέρχεται ἐν μεγίστῃ πομπῇ καὶ ἀκολουθεῖ λαμπροτάτη ἐκ τῶν ἀνακτόρων ὁ Κόμμοδος τὸν ναντίον ἠθεούλετο ἵνα προέλθῃ ἐκ τοῦ τῶν μονομάχων καταχωγίου περιστευομένου ὑπὸ μόνων αὐτῶν φέρων ὄπλα τε καὶ ἐσθῆτα αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταυτέρῃ ἐορτῇ θεαύρουσι οὐ μόνον ἄνοσιον, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον καὶ ἐπονείδιστον

τῷ τε βασιλείῳ γένοι καὶ τῷ Ῥωμαϊκῷ λαῷ οἱ περὶ αὐτὸν ἐγγύτατοι ἵνα οὕτως ἐμφανισθῆ, ἐκ παντὸς τρόπου ἰκέτευον προσπίπτοντες μετὰ δακρύων, ἐν οἷς καὶ ὁ Λαίτιος ὁ ἐπαρχὸς τῶν στρατοπέδων, ὁ Ἐκλεκτός ὁ Αἰγύπτιος ὁ τοῦ βασιλικοῦ θαλάμου προσεστώς καὶ μάλιστα ἡ Μαρκία, ὅπως ἀποστῆ τοῦ ἀγκισίου αὐτοῦ βουλευματος καὶ τῆς ἄνοσιου πράξεως. Ὁ Κόμμοδος ὁμοῦς, ἐπειδὴ ἠνώχλων αὐτὸν ἐκλιπαροῦντες, λαθῶν γραμματεῖον ἐγραψε σὺν ἄλλοις καὶ τὸν θάνατον αὐτῶν πάντων ἐκατελεθησόμενον τῇ ὑστεραίᾳ, πάντων ἀγνωστων. Ἀλλὰ παιδίον πάνυ νήπιον ἐν τοῖς βασιλείοις τρεφόμενον, χρυσῷ καὶ λίθοις κεκοσμημένον πρὸς τέρψιν τοῦ Κόμμοδου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, ὅστις ὑπερηγάπα καὶ πολλὰκις συνεκάθευδεν αὐτῷ, ὅπερ Φιλοκόμμοδος ἐκαλεῖτο, εὐρὸν τὸ γραμματεῖον ἐπὶ τοῦ σκίμποδος περιήγεν εἰς τοὺς θαλάμους παιζέον τούτο λαβοῦσα ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ παιδὸς ἡ Μαρκία φοβηθεῖσα μὴ τι τῶν ἀνγκυλίων διαφθορῆ ἀνέγνω ἐκ γυναικείας περιεργίας ἴδουσα δὲ ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ἐκαυτῆς ὄνομα ἀνεκινώσατο καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἄμα αὐτῇ ὑπὸ τοῦ τέρατος συνετηνησμένοις καὶ πρώτῳ τῷ Ἐκλεκτῷ ὄουσα: «Ὁρα, ἔφη, ποῖαν μέλλομεν παννυχίζειν ἐορτὴν.» Ἐντεῦθεν συνόμοσαν θάνατον τῷ ἀθλιεστάτῳ τυράννῳ. Ἡ Μαρκία ἔδωκε φάρμακον αὐτῷ θανατηφόρον κατὰ μὲν τὸν Κασσίον ἐν βραδείαις κρέασι, κατὰ δὲ τὸν Ἡρωδιανὸν ἐν οἴνῳ, οὗ ἀνέδην μετὰ λουτρόν, — οἷς ἀπλήστως ἐχρήτο, — ἐνερορεῖτο καὶ κηκοθωνισμένος ἐβυθίζετο εἰς ὕπνον. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ βραχὺν κῆρον ἀφουπνώσας ἤτιατο ταρχῆν τε τοῦ στομάχου καὶ τῆς κοιλίας καὶ ἰλιγγῆν καὶ τὰ πάντα ἐξήκει, ὡς περὶ τὸ μυθικὸς Κύκλωψ Πολύφημος οἶνον καὶ ἀνόρομους ψωμούς, φοβηθέντες οἱ συνωμῆται μὴ σὺν ταῖς τροφαῖς ἐξεμέσῃ καὶ τὸ φάρμακον σύμπαν ἀνέπεισαν ἐπὶ πολλὰκις ὑποσχέσει νεανίαν ἄκμασθῆν, γενναῖόν τε καὶ ἄριστον γυμναστὴν Νάρκισσον καλούμενον, ἵνα εἰσδραμῶν εἰς τὸν θαλάμῳ καὶ εὐρῶν τὸν Κόμμοδον ὑπὸ τῆς μέθης καὶ τοῦ φαρμάκου παρεμμένον καὶ κητακείμενον ἀποπνίξῃ. Τούτο καὶ ἐγένετο. Τοιοῦτο οἰκτρὸν καὶ ἐπονείδιστον τοῦ βίου καὶ τῆς βασιλείας τέλος ἔσχεν ὁ Κόμμοδος ἄρχας δώδεκα ἔτη καὶ μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας δεκατέσσαρας, βιώσας ἔτη τριάκοντα ἐν καὶ μῆνας τέσσαρας. Σὺν τῷ τέλει δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐπαύσατο καὶ ὁ οἶκος τῶν Ἀυρηλίων. Ἀλλ' ὁ Κόμμοδος ἔσται αἰεὶ ἡ εἰκὼν βασιλόπαιδος χρηστοτάτου μὲν ἐκ χρηστοτάτων γεννηθέντος, παλαιστίστου δ' ὁμοῦς ἐκ κακῆς συναναστροφῆς καταστάντος καὶ οἰκτιστός ἀπολομένον — Ἐντεῦθεν, ὦ νεότης

«Τοῖς ἀγαθοῖς σύμμιγε, κακοῖσι δὲ μὴ ποθ' ὀμάρται...
Ἐκ καχεταίρης κακὰ γίνεταί.»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΚΡΕΜΟΣ

Ο ΣΚΙΟΥΡΟΣ

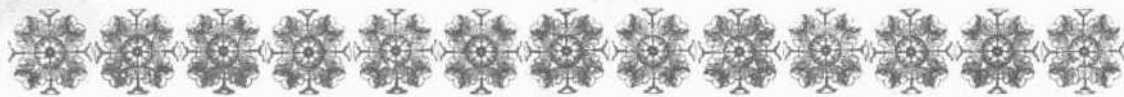

Σκίουρος κοινῶς Βερβερίτσα, εἶναι ζῷον τρωατικὸν μικρὸν, ὠραῖον ζωηρὸν εὐσταλές, ἐπιδέξιον, ἀνήσυχον, ἱκανὸν εἰς ἄλλατα μεγάλα, ἔχει οὐρὰν μακρὰν καὶ θυσανώδη, ἣν συνήθως, τηρεῖ ἀνυψωμένην ὑπεράνω τῆς ράχως. Ἡ σκιά ταύτης σχεδὸν καλύπτει τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματός του Σκίουρος. Ἡ τρίχωσις αὐτοῦ εἶναι πυρρὰ καὶ τᾶρα τῶν ὄτων κωμούνται ὑπὸ λογίου τρίχων. Ὁ Σκίουρος ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων δένδρων ἐφ' ὧν βιοῖ, ἔχει πλῆθος φωλεῶν θερμῶν ἐστρωμένων καλῶς ἐσωτερικῶς καὶ ἐστρωμένων πρὸς διάφορα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, ὥστε νὰ δύνηται νὰ προσφυλάττηται ἐκ τῶν ἀνέμων, τρέφεται διὰ λεπτοκαρύων καὶ βαλάνων, ἅτινα συλλέγει κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτῶν, καὶ ἐναποταμίει εἰς διαφόρους κοιλότητας τῶν δένδρων, ὅπως ἐν ὄρα χειμῶνος ὅτε τὰ πάντα καλύπτει ἡ γιῶν καὶ ἐκλείπει πᾶσα τροφή μὴ εὐρεθῆ ἐστρωμένως τοιαύτης. Καὶ ἐν κριθῷ χειμῶνος διατηρεῖ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ζωηρότητα, δὲν καταλαμβάνεται ὑπὸ φωλείας ἢ ληθάργου χειμερινοῦ, ὡς ἄλλα τρωατικά, ἀλλὰ τρέφεται διὰ τῶν ἐναποταμιευμένων τοῦ θέρους. Ἡ θήλεια τίεται 3—7 νεογνὰ ἅτινα γεννῶνται τυρλά. Οὐδέποτε ὁ Σκίουρος κατέρχεται ἀπὸ τῶν ὑψικῶμων δένδρων ἐφ' ὧν δικαιοτάτη, ἐν τὴν ἐλαχίστην συλλάβῃ ὑπόνοιαν, ὅτι ἀπειλεῖται αὐτοῦ ἡ ζωὴ ἢ τῶν νεογνῶν του, δύναται λαμβάνων ταῦτα διὰ τοῦ στόματος νὰ τὰ μεταφέρει ἄλλόμενος ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον εἰς μεγίστας ἀποστάσεις. Τὸ κρέας τοῦ σκίουρου εἶναι ἐδύτιμον, περιζήτητον δὲ τὸ δέρμα του ὡς μηλωτή. Ἡ τρίχωσις τῶν εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς γῆς βιούντων ἐν χειμῶνι λαμβάνει χροῶμα κυανῶν τεφρῶν καὶ τούτων ἡ μηλωτή εἶναι πολυτιμώτερα καὶ γνωστὴ εἰς τὸ ἐμπόριον ὑπὸ τὸ ὄνομα petit-gris, ὁ ἐν Ἑλλάδι βιῶν σκίουρος ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τοῦ Ὀλύμπου ἔχει τρίχωσιν μέλιχιναν.

ΦΙΛΙΑ

«Ὅ,τι ἄριστον ὁ φίλος ὅ,τι θεῖον ἡ φιλία
Πλὴν δυσεύρετος ἐκεῖνος καὶ αὐτὴ πολὺ σπανία.»

Φ. Α. ΟΙ...

Ο ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ

[Συνέχεια· ἴδε Τεῦχος ε', σελίδα 70.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Τὸ παράδοξον τοῦτο γεγονός ἐγένετο πολλάκις τὸ ἀντικείμενον τῶν συνομιλιῶν, αἵτινες ἐλάμβανον χώραν εἰς τὴν πρύμνην τοῦ Πιλιγκρίν μεταξὺ τῆς κυρίας Βελντόν, τοῦ πλοίαρχου Ἴλ καὶ τοῦ δοκίμου Ντίγκ-Σάντ. Ὁ Ντίγκ-Σάντ ἰδίως ἠσθάνθη δυσπιστίαν φυσικὴν πρὸς τὸν Μαῦρον, τοῦ ὁποίου ἐν τούτοις ἡ ἐπὶ τοῦ πλοίου διαγωγή δὲν ἦτο ἀκόμη ἐπιληψίμος.

Εἰς τὴν πρῶραν συνομίλουν ἐπίσης οἱ ναῦται, ἀλλὰ δὲν ἐξήγοντο ἐκεῖ τὰ αὐτὰ συμπεράσματα. Ἐκεῖ, εἰς τὸν θάλαμον τοῦ πληρώματος, ὁ Ντίγκκο θεοωρεῖτο ἀπλῶς ὡς σκύλος ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ ἀναγινώσκη καὶ ἴσως νὰ γράφῃ καλλιτέρον ἀπὸ πολλοὺς ναύτας τῶν πλοίων. Ἐὰν δὲ δὲν ὠμίλει εἶχε φαίνεται ἀφορμὰς ἰκανὰς διὰ νὰ μὴ ἠμιλῇ. Οὕτως ἐπίστευον οἱ ναῦται.

— Ἀλλὰ, λέγει ὁ πηδαλιούχος Μπόλτον, μίαν ἡμέραν ὁ σκύλος αὐτὸς θὰ ἔλθῃ νὰ μευ ζητήσῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου, ὅπλα δὲ ἂν ὁ ἀνεμος εἶναι βορειανατολικὸς ἢ νοτιοδυτικὸς καὶ τότε πρέπει νὰ ἀπαντήσω βεβαίως.

— Ὑπάρχουσι ζῶα τὰ ὁποῖα ἠμιλοῦσιν, ἀπεκρίθη ἄλλος ναύτης, ἡ κίσσα, οἱ ψιττακοί, καὶ ἂν δὲν ἠμιλῇ ὁ κύων μας, ὁ Ντίγκκο, δὲν θέλει νὰ ἠμιλήσῃ. Ἡ μήπως εἶναι δυσκολώτερον νὰ ἠμιλήσῃ τις διὰ τοῦ στόματός ἢ διὰ τοῦ ῥάμφους.

— Ἀναμφιβόλως, ἀπάντησεν ὁ κλειυστῆς Ὅθικ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔγινε ποτέ.

Θὰ ἐξεπλήσσοντο πολὺ οἱ ἀγαθοὶ ναῦται ἂν ἐμάνθανον ὅτι σορὸς τις Δανὸς κατεῖχε κύων ὁ ὁποῖος ὠμίλει εὐδιακρίτως περὶ τὰς εἰκοσι λέξεις. Τὸ νὰ ἐννοῦσιν ὅμως τὰ ζῶα ὅσα λέγουσιν εἶναι ἀδύνατον· ὁ δὲ κύων οὗτος, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιγλωττίς ἦτο ἠσακμῆνη νὰ προσφέρῃ κανονικὰς τινὰς φωνὰς, οὐδεμίαν σημασίαν προσέδιδεν εἰς τοὺς λόγους του, ὅπως καὶ οἱ ψιττακοί, οἱ κολοῖοὶ καὶ αἱ κίσσαι. Ἡ φράσις παρὰ τοῖς ζῴοις τούτοις δὲν εἶναι οὐδὲν ἄλλο ἢ εἶδος κελαδημάτων ἢ κρυχαὶ φωνητικαί, ληρθεῖσαι ἐκ γλώσσης ξένης καὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐννοοῦσι τὴν ἐννοιαν.

Ὅπως δὴποτε ὁ Ντίγκκο ἐγένετο τοῦ πλοίου ὁ ἥρωας καὶ τοῦτο δὲν ἦτο ἀφορμὴ ὑπερηφανίας δι' αὐτόν. Πολλὰκις δὲ ὁ πλοίαρχος Ἴλ ἐπανελάβε τὸ πείραμα. Ἐτίθεντο ὅπλα δὲ οἱ κύ-

βοι ἐν τάξει πρὸ αὐτοῦ καὶ ὁ παράδοξος κύων ἄνευ ἀμφιβολίας, ἄνευ λάθους, ἄνευ διαταγμῶν τινος ἐφόρμα καὶ ἐλάμβανε τὰ δύο ψηφία Σ. καὶ Β χωρὶς καὶ νὰ προσελκύωσιν ἀλλὰ ψηφία τὴν προσοχὴν του. Ἡ δοκιμὴ δ' αὕτη πολλάκις ἐπαναληφθεῖσα οὐδαμῶς ἐξέπληττε τὸν ἐντομολόγον.

— Ἐν τούτοις, εἶπεν ἡμέραν τινα, δὲν πρέπει νὰ νομιζώμεν ὅτι οἱ κύνες ἔχουσι μόνον τὸ προνόμιον τῆς εὐφυΐας. Ἐπίσης πολλὰ ἄλλα ζῶα ὁμοιάζουσι πρὸς αὐτούς· εἰς οἱ ποντικοί, οἱ ὁποῖοι ἐγκαταλείπουσι τὸ πλοῖον προαισθανόμενοι καταβυθισμόν· οἱ κάστορες, οἵτινες προβλέποντες τὴν πλημμύραν ὑψώνουσι προχώματα ἐγκαίρως καὶ οἱ ἵπποι, ὡς οἱ τοῦ Νικουμήδους, τοῦ Σκενδέρμπεη καὶ τοῦ Ὀππικου, οἵτινες ἰδόντες τὸν θάνατον τῶν κυρίων τῶν ἀπέθανον καὶ οὗτοι ἐκ λύπης. Οἱ ὄνοι, οἱ ἀξιόλογοι διὰ τὴν μνήμην τῶν καὶ τὸς ἄλλα ζῶα τὰ ὑποϊατιμῶσι τὸ ζωικὸν βασιλείον καὶ τὴν ζωότητα. Εἶδον πτηνὰ θαυμασίως ἐξημερωμένα τὰ ὁποῖα ἔγραφον ἄνευ λαθῶν καθ' ὑπαγόρευσιν τῶν καθηγητῶν τῶν Ὑπάρχουσι ψιττακοὶ μεγάλοι (cacatois) οἱ ὁποῖοι ἀριθμοῦσι τὰ πρόσωπα αἰθούσης ἀλανθάστως ὡς ὑπάλληλοι τοῦ λογιστηρίου. Δὲν ἐπλήρωσαν δὲ ἕκαστον σκούδα χρυσῶν δι' ἓνα ψιττακὸν ὅστις ἀπήγγελλεν ἀλανθάστως τὸ σύμβολον τῆς πίστεως· Ἐπὶ τέλους ἡ δικαία ὑπερηφανία τοῦ ἐντομολόγου δὲν πρέπει νὰ κορυφωθῇ καὶ νὰ ἐξεγερθῇ βλέποντος τὰ μικρὰ ἕντομα, δίδοντα ἀποδείξεις εὐφυΐας ὑπερτάτης· ὅταν βεβαιούται εὐγλωττῶς τὸ ἀξιωμα.

In minimus maximus Deus
Ἐν τοῖς ἐλαχίστοις μέγιστος ὁ Θεός.

Οἱ μύρμηκες αὐτοὶ διδάσκουσι τὴν τάξιν καὶ καθαριότητα εἰς πολλοὺς δημάρχους μεγάλων πόλεων· οἱ ὑδρόβιοι ἀργυροναῦται οἵτινες κατασκευάζουσι ὑποβρυχίους κώδωνας χωρὶς νὰ γνωρίζωσι τὴν μηχανικὴν καὶ αἱ ψύλλαι, αἵτινες σύρουσιν ἀμάξας ὡς ἀληθεῖς ἵπποι, καὶ αἵτινες κάμνουσι στρατιωτικὰς ἀσκήσεις ὡς ὑπλιταὶ καὶ πυροβολοῦσιν ὡς πυροβοληταὶ τοῦ Ουέστ-Ρουέντ* (Δυτικῆς ἄρκας).

* Στρατιωτικὴ σχολὴ τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης.

Δὲν ἀξίζει λοιπὸν τόσος ἐπαινος διὰ τὸν Ντίγκκο, προσέθηκεν ἠσυχῶς ὁ ἐντομολόγος, διότι ἀναγινώσκει δύο γράμματα. Φαίνεται ὅτι κατὰ γὰρ ἴσως ἔκ τινος εἶδους κυνῶν, οἵτινες δὲν κατετάχθησαν εἰς ὁμοταξίαν τῆς Ζωολογικῆς ἐπιστήμης, ἣτις θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα «κύνες ἀναγινώσται τῆς Νέας Ζηλανθίας».

Τὴν 10 Φεβρουαρίου ὁ βορειανατολικὸς ἀνεμος ὅστις ἕως τῶρα διεδέχτο πάντοτε τὰς μεγάλας καὶ κοπιώδεις νημεῖας ἐκόπασεν ἀνε-

παισθῆτως. Ἡδύνατο λοιπὸν ὁ πλοίαρχος νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ γίνῃ μεταβολὴ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ρευμάτων. Ἴσως ἡ ἡμέρα εὐλῖα θὰ πλεῖσθῃ ἐπὶ τέλους ὑπὸ ἀνεμον οὐρίων. Εἶχον ἀναχωρήσει ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Ὀκλάν πρὸ δέκα ἐννέα ἡμερῶν. Ἡ ἀργοπορία αὕτη δὲν ἦτο τὸσον σημαντικὴ διότι ἡδύνατο τὸ Πιλιγκρίν* βοηθούμενον ὑπὸ πλάγιου ἀνέμου νὰ κερδίσῃ τὸν ἀπολεισθέντα χρόνον.

Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ εἶναι πάντοτε ἄρημον. Οὐδὲν πλοῖον ἐφαίνεται εἰς τὸν ὠρίζοντα. Ἦτο μέρος ἀληθῶς ἐγκαταλειμμένον ὑπὸ τῶν ναυτῶν. Οἱ φαινομενικῶς τῶν νοτίων θαλασσῶν δὲν ἤτοιμαζόντο ἀκόμη νὰ διέλθωσι τὸν τροπικόν. Οἱ ναῦται τοῦ Πιλιγκρίν, τὸ ὁποῖον ἰδιαιτέρως περιστάσεις ἠνάγκάζον νὰ ἐγκαταλίπῃ τοὺς τόπους τῆς ἀλιείας πρὸ τοῦ τέλους τῆς ὠρισμένης ἐποχῆς, δὲν ἠλπίζον ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ συναντήσωσι πλοῖον τῆς αὐτῆς πρὸς τὴν ἰδικὴν τῶν διευθύνσεως. Τὰ ὑπερωκεάνια ἀτμόπλοια δὲν ἤκολούθουν παράλληλον τὸσον ὑψηλὴν εἰς τὸν

κατάπλου μεταξὺ Αὐστραλίας καὶ Ἀμερικῆς. Διὰ τὸν μετὰ προσοχῆς παρατηρούμεν ἡ μόνοντος καὶ ἡρέμης θάλασσα φαίνεται παμπόκιλος. Αἱ ἀνεπαίσθητοι μεταβολαὶ γοητεύουσι τὴν φαντασίαν ἢ ὅποια ἐννοεῖ τὴν ποιήσιν τοῦ Ὀκεανοῦ. Χόρτον θαλασσινόν τὸ ὅποιον ὑποπλεῖ κυματιζόμενον, εἰς κλάδος τοῦ ὁποίου ἡ ἐλαφρὰ γραμμὴ διασχίζει τὴν ἐπιφανείαν τῶν κυμάτων, ἐν πεμάχιον σπινίδος τοῦ ὁποίου ζητοῦμεν νὰ μαντεύσωμεν τὴν ἱστορίαν, ταῦτα ἀκοῦσι πάντα ὅπως τέρψωσι τὴν φαντασίαν μας, ἀπέναντι δὲ τοῦ ἀχανοῦς τοῦ πνεύμα δὲν ἵσταται διόλου, ἡ φαντασία ἔχει ἐλεύθερον σταθίον διότι ἐκαστον μῦθον ὕδατος ἐξαπμιζόμενον μεταξὺ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ οὐρανοῦ περιέχει ἴσως τὸ μυστικὸν καταστροφῆς τινος. Ἡ ζωὴ ἄλλως ἐκδηλοῦται καὶ ὑπὸ τὰ ὕδατα αὐτά. Οἱ ἐπιβάται τοῦ Πιλιγκρίν διέκρινον ἰσχυρὰ μικροῦς καταδύοντες ὑπὸ σμήνην πτηνῶν, τὰ ὁποῖα κατήλθον ἐκ τῶν πύλων φεύγοντα καὶ ταῦτα τὸ ὄραμα τοῦ χειμῶνος ψυχῆς. Πολλὰκις ὁ Ντίγκ-Σάντ, μαθητῆς τοῦ Ἰακώβου Γουλιέλμου Βελντόν, εἶδει θεαυμασίαν ἐπιτηδεύοντα εἰς

Δὲν πρέπει νὰ πιστεύητε ὅτι οἱ κύνες μόνον ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ εἶνε εὐφυεῖς

τὸ τουρέκιον καὶ εἰς τὸ πολὺκροτον καταβάλλον μερικὰ τῶν ταχέων πτηνῶν. Ἐδῶ ἐβλεπέ τις γλάρους λευκοῦς, ἐκεῖ ἄλλους γλάρους τῶν ὁποίων αἱ πτέρυγες ἦσαν πεποικιλμέναι ἀπὸ ταινίαις καστανόχρους. Ἐνίστα διήρχοντο σμήνη κλυδωνοχαρῶν ἢ τινὲς λιπαροχῆνες* τῶν ὁποίων τὸ βᾶδισμα τῆς ξηρᾶς εἶναι τόσο βαρὺ καὶ τόσο γέλοιο. Ὅλοι αὐταὶ αἱ σκηναὶ ἀπετίλουν ποικίλον θέαμα τὸ ὁποῖον μόνον ἄνθρωποι ἀνάίσθητοι πρὸς

* Πιλιγκρίν = ἀπροσκυνητῆς.

* Πτηνὰ θαλάσσια.

τὰ θάλατταν τῆς φύσεως θὰ εὕρισκον μονότονον. Τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην περιπάτει εἰς τὴν πρῶμην τοῦ Πιλιγκρίν ἡ κυρία Βελντόν ὅταν περιέρχον φαινόμενον προὐκάλειε τὴν προσοχὴν τῆς. Τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης κίτρινα εἶχοντο κατακόκκινα ὡς ἂν ἐβάρησαν ὑπὸ ἀέματος. Τὸ δυσζήγητον τοῦτο χρῶμα ἐξετείνετο εἰς τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ πλοίου ὅσον ὁ ὀφθαλμὸς ἐξικνεῖται.

— Βλέπετε Ντίκ, λέγει εἰς τὸν δάκιμον ἰστάμενον πλησίον τῆς μετὰ τοῦ μικροῦ Ἰακώβου, αὐτὸ τὸ παράδοξον χρῶμα τῶν ὑδάτων τοῦ Ὠκεανοῦ; Περὶχέται ἴσως ἐκ τινος θαλασσίου ἐρυθροῦ φυτοῦ.

— Ὅχι, κυρία Βελντόν, ἀπεκρίθη ὁ Ντίκ-Σάντ, τὸ χρῶμα αὐτὸ παρέρχεται ἀπὸ μικρῶν ἀστράκων ἐκ τῶν ὁποίων συνήθως τρέφονται τὰ μεγάλα θηλαστικὰ· διὰ τοῦτο οἱ ἀλιεῖς τὸ ὀνομάζουσι τὸ φαγητὸν τῆς φαλαίνης.

— Ὅστρακα! εἶπεν ἡ κυρία Βελντόν, ἀλλ' εἶναι πόσον μικρὰ ὥστε δύναται τις νὰ τὰ ὀνομάσῃ ἐντομα τῆς θαλάσσης καὶ θὰ εὐχαριστήθῃ ἴσως ὁ Κυρ-Βενέδικτος νὰ κάμῃ μίαν συλλογὴν ἐξ αὐτῶν.

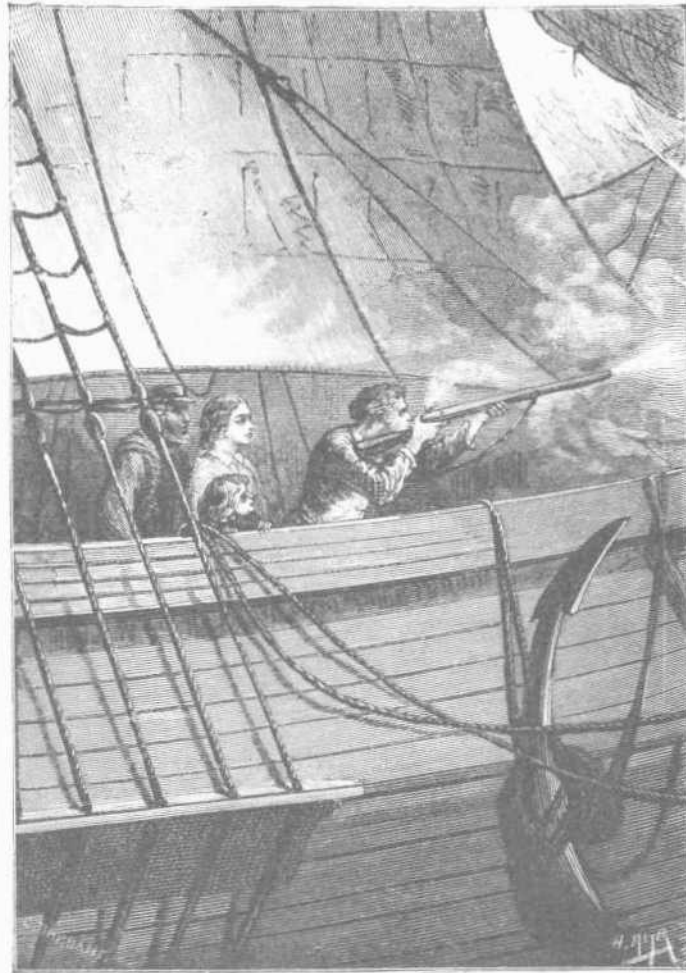
— Κυρ-Βενέδικτε, ἐφώνηζεν. Ὁ ἐντομολόγος ἐράνη ἐπὶ τοῦ ματαστρώματος μετὰ τοῦ πλοίαρχου.

— Κυρ-Βενέδικτε, εἶπεν ἡ κυρία Βελντόν, παρατήρησα τὸν ἐρυθρὸν αὐτὸν καὶ ἀπέρχοντο σωρόν.

— Μπᾶ, εἶπεν ὁ πλοίαρχος, ἰδοὺ φαγητὸν τῆς φαλαίνης! Κυρ-Βενέδικτε, ἰδοὺ καλὴ εὐκαιρία νὰ μελετήσῃτε τὸ περίεργον τοῦτο ὄστρακον.

— Μπᾶ! εἶπεν ὁ ἐντομολόγος.

— Πῶς μπᾶ! ἐφώνηζεν ὁ πλοίαρχος, δὲν ἔχετε δικαίωμα νὰ ἤσκι τόσον ἀδύνατος! Αὐ-

Πιλιγκρίν ὁ Ντίκ-Σάντ ἰδοὺ δείγματα θαυμασίας σκοπευτικῆς ἐπιθετικότητος.

τὰ τὰ ὄστρακα ἀποτελοῦσι μίαν τῶν τάξεων, τὰ ἀρθρωτά, ἂν δὲν ἀπατώμῃ καὶ ὡς ταῦτα.....

— Μπᾶ! εἶπεν ἀκόμη ὁ Κυρ-Βενέδικτος ὑψώνων τοὺς ὄμους.

— Σὲ εὕρισκω παρὰ πολὺ περιφρονητικὸν ὡς ἐντομολόγον!

— Ἐντομολόγος, ναί, ἀπεκρίθη ὁ Κυρ-Βενέδικτος, ἀλλ' ἴδιως εἶμαι ἐξαποδιστής, πλοίαρχος! Ἦ, μὴ λησμόνει τοῦτο.

— Ὅμως, ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος, πιθανόν τὰ ὄστρακα ταῦτα νὰ μὴ σὰς ἐνδιαφέρουσιν. Ἔστω! θὰ συνέβαιεν ἄλλως ὅμως ἐάν εἶχετε στόμαχον φαλαίνης. Ποῖον φαγητὸν τότε!

— Βλέπετε, κυρία Βελντόν, ὅταν ἡμεῖς οἱ φαλαίνωθρησκῆται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀλιείας, βλέπομεν τοιοῦτους ἐρυθροὺς σωρούς ὄστράκων, σπεύδομεν πρὸς ἀλιεῖαν, διότι εἰμεθα βέβαιον ὅτι τὸ κινήγιον δὲν εἶναι μακρὸν.

— Εἶναι δυνατόν πόσον μικρὰ ζῶα νὰ τρέφωσι τόσον μεγάλαι; λέγει ὁ μικρὸς Ἰακώβος.

— Αἶ, παιδί μου, ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος, οἱ μικροὶ κόκκοι τῆς

ἀρούρης καὶ τοῦ σίτου δὲν κάμνουσιν ὠραίαν σοῦπην; Ναί! ἡ Φύσις αὐτῶς ἠθέλησεν. Ὅταν ἡ φαλαίνα πλεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρυθρῶν ὑδάτων ἡ σοῦπα εἶναι ἐτοιμὴ καὶ μόνον τὸ στόμα πρέπει νὰ ἀνοιχθῇ. Μυριάδες τότε ὄστράκων εἰσέρχονται καὶ βυθίζονται εἰς τὸν εὐρὺν στόμαχον τῆς φαλαίνης.

— Νομίζεις, Ἰακώβε, παρετήρησεν ὁ Ντίκ-Σάντ, ὅτι ἡ κυρ-φαλαίνα χάνει τὸν καιρὸν νὰ καθαρίσῃ ἕνα ἕνα τὰ ὄστρακα αὐτὰ καθὼς ἡμεῖς τὰ θαλασσινὰ.

— Καὶ ὅταν ἡ παμμεγέθης λαύμαρχος, προσέθηκεν ὁ πλοίαρχος, εἶναι ἐπισημασμένη εἰς τὸ νὰ τρώγῃ, τότε εἶναι δυνατόν νὰ τὴν πλησιάζωμεν εὐκόλως.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ πλοίαρχος εἶλεγε τοὺς λόγους τοῦτους, ἤκουσθη ἡ φωνὴ τοῦ σκοπεῦ ναύτου ἀπὸ τῆς πύργου.

— Μία φαλαίνα πρὸς τὰ ἀριστερά, ἔμπρός. Ὁ πλοίαρχος Ἦλ ἤγερθη. Μία φαλαίνα, εἶπε, καὶ ἔτρεξε πρὸς τὸ ἔμπροσθεν κατὰστρωμα, ἀκλουθούμενος ὑπὸ τῆς κυρίας Βελντόν, τοῦ μικροῦ Ἰακώβου, τοῦ Ντίκ-Σάντ καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρ-Βενέδικτου.

Πράγματι εἰς τεσσαρὸν μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ πλοίου καὶ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου βρασιμὰς τις ἐπέδεικνεν ὅτι παμμεγέθης θηλαστικὸν ἔπλεεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρυθρῶν ὑδάτων. Οἱ φαλαίνωθρησκῆται δὲν ἤπαύοντο ἀλλ' ἠπόστασις ἦτο ἀκόμη μακρὰ ὥστε νὰ διακρίνωσι τὸ εἶδος τοῦτο τῶν θηλαστικῶν, διότι ἐφαίνετο πολὺ διάφορος τῶν συνήθων φαλαίνων.

— Μήπως ἦτο ἡ φαλαίνα ἡ γνησίαι. τὴν ὁποίαν ζητοῦσιν ἰδιαιτέρως οἱ ἀλιεῖς τῶν βορείων θαλασσῶν

Αἱ φαλαίνα αὐταὶ εἰς τὰς ὁποίας λείπει ἡ πτέρυξ τῆς ῥάχους, ἀλλὰ τῶν ὁποίων τὸ δέρμα καλύπτει στρώμα πάχους, ἔχουσι μήκος 80 ποδῶν καὶ τότε μία ἐξ αὐτῶν παρέχει ἐλαίου 100 βαρελίων.

Πιθανῶς ὅμως νὰ εἶναι καὶ φαλαίνωπτερα. Αὐταὶ ἔχουσι πτέρυγας ἐπὶ τῆς ῥάχους λευκὰς τὸ χρῶμα καὶ μακρὰς κατὰ τὸ ἡμισυ μήκος τοῦ ζώου, ὥστε δυοιάζουσι πρὸς πτηνὰ εἶναι εἶδος ἱπταμένης φαλαίνης.

Ἴσως εἶναι ἡ φαλαίνα ἡ μικροπτερυγία, ἥτις ἔχει πτέρυγας ἐπὶ τῆς ῥάχους ὡς καὶ ἡ γνησίαι. Ὁ πλοίαρχος Ἦλ καὶ οἱ ναῦται δὲν ἠδύνατο

ἀκόμη εἰς ποῖον εἶδος νὰ καταταξῶσι τὴν φαλαίνα τὴν ὁποίαν ἐβλεπον μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ὀρέξεως.

Πρὸ τῆς θέας τῆς φαλαίνης ἐξηγέρθησαν καὶ ἡ ὄρεξις καὶ ἡ ἀπληστία τῶν δυσηρεστημένων ἀλλ' ἐπιθετικῶν κυνηγῶν τοῦ Πιλιγκρίν. Ὁ πλοίαρχος εἶχτει νὰ γνωρίσῃ τὸ εἶδος τοῦ ζώου. Ἡ μεγάλη ἀπόστασις δὲν ἔφινε τὸν πλοίαρχον νὰ διακρίνῃ τὰς ἀνω ρηθείσας διαφορὰς.

— Δὲν εἶναι, λέγει, γνησίαι φαλαίνα, διότι ἡ ἀνύψωσις τῆς στήλης τοῦ ὕδατος θὰ ἦτο ὑψηλοτέρα καὶ παχύτερα. Ἀλλὰ καὶ ὁ κρότος θὰ ἦτο διάφορος τοῦ συνήθους, εἶπεν ὁ πλοίαρχος Ἦλ προσηλώσας τὸ οὖς του.

— Ποῖα εἶναι ἡ γνώμη σου Ντίκ, εἶπεν ὁ πλοίαρχος, στραφεὶς πρὸς τὸν δάκιμον.

— Νομίζω, πλοίαρχε, ὅτι εἶναι φαλαίνα μακροπτερυγία, παρετήρησατε ὅτι ρίπτει βραδίως εἰς τὸν ἀέρα στήλην ὑγροῦ. Φαίνεται ὅτι ἡ στήλη ἔχει περισσότερον ὕψος ἢ ἀτμὸν καὶ τοῦτο εἶναι ἴδιον τῆς μακροπτερυγίας.

— Πράγματι, Ντίκ, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος. Δὲν εἶναι ἀμφιβολία, εἶναι φαλαίνα μακροπτερυγία ἥτις

«Α! θέλεις νὰ ἔχῃς αὐτὴν τὴν φαλαίνα παιδί μου!»

πλεῖ ἐπὶ τῶν ἐρυθρῶν ὑδάτων.

— Πόσον εἶναι ὠραῖον, ἐφώνηζεν ὁ μικρὸς Ἰακώβος.

— Ναί, παιδί μου, τὸ παμμεγέθης τοῦτο ζῶον γευματίζει τώρα χωρὶς νὰ ὑποπτεύῃ ὅτι φαλαίνωθρησκῆται τὸ κατασκοπεύουσι.

— Βλέπω ὅτι εἶναι φαλαίνα μεγάλου ἀναστήματος, παρετήρησεν ὁ Ντίκ-Σάντ.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος, ὅταν ἐνθουσιαζόμενος, πιστεύω ὅτι ἔχει μήκος 70 ποδῶν.

— Μπραβο! προσέθηκεν ὁ καλευστὴς Ὁδίκ.

ἡμίσεια δωδεκάς φαλακρινῶν τοιούτων ἀρκεῖ νὰ πληρώσῃ πλοῖον ὡς τὸ ἡμέτερον.

Ναὶ ἀρκεῖ! ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος ἀναβαίνων συγχρόνως εἰς τὸ μπουμπρέσο ἵνα κατεπέυθη καλλίτερον.

— Μὲ αὐτὴν τὴν φαλακρινῶν, προσέθηκέν ὁ κλειυστής, θὰ συμπληρώσωμεν τὸ φορτίον μας.

— Ναὶ! πράγματι, ἐψήθυσεν ὁ πλοίαρχος.

— Εἶναι ἀληθὲς τοῦτο, ἀπήντησεν ὁ Ντίκ Σαντ, ἀλλ' ἢ προσβολὴ τσαούτω παμμεγέθους φαλακρινῶν εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος.

— Ἐπικίνδυνος! Ἐπικίνδυνος! προσέθηκέν ὁ πλοίαρχος. Ἡ μακροπεριούργια ἔχει φοβεράν οὐράν, τὴν ἧσάν δὲν δυνάμεθα νὰ πλησιάζωμεν ἄνευ προσοχῆς. Ἡ στερεωτάτη ἀκατος δὲν ἀντέχει εἰς ἓν κτύπημα ταύτης, ἀλλὰ τὸ κέρδος ἀξίζει τὸν κόπον.

— Μπα, λέγει ναύτης τις, ἡ ὠραία φαλακρινῶν, εἶναι ὠραία λαίκα.

— Καὶ ἐπικερδὴς.

— Θὰ εἶναι λυπηρὸν νὰ μὴ χαιρετίσωμεν αὐτὴν διαβαίνοντες.

Ἦτο πρόδηλον ὅτι οἱ ἀνδρεῖοι τοῦ Πιλιγκρίν ναῦται ἠρεθίζοντο ἐκ τῆς θέας τῆς φαλακρινῶν. Ἦτο ὀλόκληρον πρόχειρον φορτίον βαρελίων ἐλαίου, πλέον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν! Ἐὰν ἤκουε τις τοὺς ναύτας ἐνόμιζεν ὅτι δὲν εἶχον ἄλλο ἢ νὰ τοποθετήσωσι τὰ βαρέλια εἰς τὸ ὑπόστρω-

μα! Τόσον εὐκόλον ἐνόμιζον τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προσβολῆς.

Ναῦται τινὲς ἀνέβησαν εἰς τὰς σχευαῖνας κλίμακας καὶ ἐκραύγαζον, κραυγὰς ἀπληστίας. Ὁ πλοίαρχος Ἦλ σιωπηλὸς εἶδεν τοὺς ὄνυχας τοῦ. Ἡ φαλακρινῶν ἦτο εἰς ἀναπόφευκτος μαχητῆς ἐλκύνον τὸ Πιλιγκρίν καὶ τὸ πλήρωμά του.

— Μαμά, μαμά, ἐρώναζεν ὁ μικρὸς Ἰακώβος ἤθελον νὰ εἶχον αὐτὴν τὴν φαλακρινῶν, διὰ νὰ ἴδω πὼς εἶναι.

— Ἄ! θέλεις νὰ ἔγῃς τὴν φαλακρινῶν αὐτὴν παιδί μου, λέγει ὁ πλοίαρχος.

— Αἶ! διατὶ ὄχι, φίλοι μου, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος Ἦλ, ὑποκύπτων εἰς ἐνόμιστον ἐπιθυμίαν. Οἱ ἐπίκουροι φαλακρινοθηρευταὶ ἐλλείπουσιν ἀληθῶς, ἀλλ' ἡμεῖς μόνοι... ὁ πλοίαρχος ἐτόνισεν τὰς τρεῖς τελευταίας λέξεις.

— Ναὶ! Ναὶ! ἡμεῖς μόνοι, ἐρώναζεν διὰ μίαν φωνῆς, οἱ ναῦται ὅλοι.

— Δὲν θὰ κάμω διὰ πρότην φορὰν τὸν ἀκοντιστήν, προσέθηκέν ὁ πλοίαρχος, καὶ θὰ ἴδωτε ἂν γνωρίζω ἀκόμη νὰ ρίπτω τὴν λόγχην καὶ τὴν ἀρπάχην.

— Οὐρά! οὐρά! οὐρά! ἐκραύγαζε τὸ πλήρωμα.

(*Ἐπεται συνέχεια)

[Κατὰ τὸν Ἰούλιον Βέρν]

* Κραυγὴ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τοῦ πολέμου παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς, Ἀμερικανοῖς καὶ Ῥώσσοις, ὅτι τὸ ἡμέτερον Ζήτω.

ΦΑΓΗΤΑ ΕΞ ΕΝΤΟΜΩΝ

Οἱ κάτοικοι τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς θηρεύουσι τοὺς λευκοὺς μύρμηκας ὡς παρασκευάσωσιν ἐξ αὐτῶν φαγητὰ ἅτινα παραθέτουσι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς των. Οἱ ἀναφέροντες τὸ τοιοῦτο βεβαιοῦσιν ὅτι τὰ ἐδέσματα ταῦτα δὲν εἶναι ἀνύσσια. Οὐ μόνον ὅμως ἐν Ἀφρικῇ τρώγουσι τὰ ἔντομα ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς γῆς. Ταξιδιώτης ἐρευνητῆς ἐσχάτως τὸ ἰνδικὸν ἀρχιπέλαγος γράφει ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς ἐκζητοῦσι πρὸς τροφήν τοὺς λευκοὺς μύρμηκας τὰ ἔντομα ταῦτα ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας εἶναι πτερωτὰ, ὅπως δὲ τὰ συλλέθωσι θέτουσιν ὑπὸ λυχνίαν φωτίζουσαν ἀγγεῖον πλη-

ρὲς ὕδατος τὸ ἀνεκχόμενον φῶς προσελκύνει ταῦτα καὶ ἀνγκυλᾷ νὰ πέσωσιν ἐν τῷ ὕδατι. Ἀρ' οὐ ἀφαιρέσωσι τὰς πτέρυγας τὰ ψήνουσιν, ἢ τ' ἀνχιμυγνύουσι μετ' ἀλεύρου ἑτοιμάζοντες οὕτω εἶδος τι πλεονέκτου. Οὕτω παρασκευασμένα ἔχουσι τὴν γεῦσιν τῶν ἀμυγδαλῶν. Οὐ μόνον δὲ τοὺς μύρμηκας τρώγουσιν ἀλλὰ καὶ τὰς μελίσσας καὶ τὰλλα ἔντομα: τινὲς τῶν ἰθαγενῶν ἀρέσκονται κυρίως εἰς εἶδος τι μικρῆς μελίσσης ἣν ψήνουσι περιβεβλημένην ἐν φύλλῳ ἐν ᾧ θέτουσι καὶ ὀλίγον μέλι: τὰ μεγάλα ἔντομα τὰ ψήνουσιν ἀπλῶς καὶ τὰ παραθέτουσιν ἐσκευασμένα μετ' ὀρυζῆς.

ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΚΑ

Ἄγνοτης καὶ δυνεοῆς.

Μὴ ἔσο ὡς περισσότερὰ ἄγνος ἀπλῶς, ἀλλ' ἔτι
Καὶ ὡσερ ὄφεις συνετός· αὐτὸ ἰσχὺν προσθέτει
Εἰς τὴν ἀγνότητά σου

Μηδὲ πρὸς κέντρα λάκτιζε καὶ πρὸς ὀργὰς μεγάλων
Ἐν προσοχῇ ἀντιμετροῦ... μὴ πλέε καθ' ὑψάλων,
Κ' ἔχε τοιαύτας συμβουλὰς ὡς ἀξιώματά σου!

Πρώττε τὸ καλὸν καλῶς.

Ὅγκον ἐκ χρυσοῦ μὴ ρίπτε κατὰ κεφαλῆς ἀνθρώπου,
Δῆθεν νὰ τὸν εὐποιήσης θέλων δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου!
Φρόνιμος οὐδεὶς τοιαύτην πράξιν λέγει εὐποιάν,
Ἄλλὰ μάλλον καὶ ὁ λήπτωρ τὴν νομίζει κακουργίαν.
Τί δὲ τ' ὄφελος καὶ ἂν πῶς ἴσως τὸν εὐεργετήσης,
Ἄφου πρότερον τὸν βλάβῃς ἢ δεινῶς τὸν τραυματίσης;
Τὸ καλὸν καλῶς δὲν εἶναι, καὶ καλῶς ἐὰν δὲν γίνῃ.

Ἐδογματίζον οἱ πάλοι

Κ' ἔλεγον σοφὰ ἐκεῖνοι.

Κ' εἰς μικρὰν εὐεργεσίαν

Ὁ καλὸς ὁ τρόπος δίδει πλείστην ὄσιν σημασίαν

Ἐνῶ ἄλλως εὐποιάν,

Καὶ μερίστην, φαῦλος τρόπος κάμνει λόγον ἀναξίαν
ἢ καὶ τρέπ'... εἰς κακουργίαν.

Τιμὴ καὶ ἀγάπη.

Τίμα τοὺς ἄλλους, ἵπ' αὐτῶν ἂν θέλῃς νὰ τιμᾷσαι
Ἀγάπα τοὺς ὁμοίους σου, ἂν θέλῃς ν' ἀγαπᾷσαι.

Ἀπλοῦς καὶ πολλαπλοῦς.

Μὴ ἔσο, μὴ διπροσώπος· εἰλικρινῆς, ἀπλοῦς,
Κερδαίνεις φίλους· ἀλλ' ἐχθρούς, ἂν ἦσαι πολλαπλοῦς...

Κέρδος.

Προτίμα κέρδος ἀσφαλές, ἔστω καὶ μέτριόν τι,
Ἄλλ' ἐκ τῆς σῆς ἰδίας

Πηγάζον φιλεργίας

Ἡ ἐκ τῆς τύχης τῆς τυφλῆς, κ' ἂν τύχη μέγιστόν τι
Διότι εἶν' ἀβέβαιον καὶ ἀσταθὲς τῷ ὄντι

Καὶ μετὰ μείζονος συχνὰ ἀπόλλυτ' εὐκολίας...

Εὐποίει.

Μὴ ἦσ' ἀρνητικῶς χρηστός, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος...
Μηδ' εἰς τὸ μὴ κακοποιεῖν περιορίζου μόνον...

Ἄλλὰ καὶ δι' εὐποιῶν ἔσο χρηστός ἀφθόνων...

Μὴ φαῖνον δ' ὅτι ἐλεεῖς, ἀλλὰ ἐλέει ὅμως!

Ναί, ἔστω ἀνεπίδεικτον πᾶν εὐεργέτημά σου.

Καὶ ὅπως εὐαγγελικόν

Πᾶν ἔργον φιλανθρωπικόν.

«Μὴ γνώτω ἡ ἀριστερὰ τί πράττει ἡ δεξιὰ σου!» ΦΙΛ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΑΔΙΚΙΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΣΠΑΡΤΙΑΤΑΙ ΚΑΙ ΘΕΣΠΙΕΙΣ

Ἡ ἹΣΤΟΡΙΑ εἶναι ἡ ἀληθὴς ἐκθεσις τῶν ἀνθρώπων πράξεων, τῶν εἰς τὸν πολιτικὸν μάλιστα βίην ἀναφερομένων. Ἄλλ' ἀτυχῶς δὲν εἶναι πάντοτε ἀψευδής ἡ τῆς ἀληθείας διδάσκαλος αὕτη. Μίσθ, εὐνοίαι, δυσμένεια ἀκαυροῦσι τὰ φρεσινά, χάριτες δὲ καὶ κολακίαι ἐξαίρουσι τὰ ταπεινά καὶ καταφρονήσεως ἕξιν. Ἐξ ἀφορμῶν θρησκευτικῶν, ἐθνικῶν καὶ συγγενικῶν πολλάκις ἐπαινοῦνται τὰ κατακριτέα καὶ ὑβρίζονται τὰ ἄξια τιμῆς. Οἱ συγγραφεῖς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἐκ θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν αἰτίων ὑβρίζουσιν ἀλόγως καὶ ἀνηλεῶς τὴν κατὰ πᾶσα ἀποστολήν καὶ ἐνδοξὴν ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Βυζαντίου· αὐτοὶ δὲ ὁ Ξενοφῶν ὁ σοφὸς στρατηγὸς καὶ συγγραφεὺς ἐκ μίσους πρὸς τὸν Ἐπαμεινώνιδαν, νικητὴν τοῦ φιλότατου αὐτοῦ Ἀγχιλλέου, προσπαθεῖ νὰ ἀκαυρώσῃ τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου Θεβαίου, καὶ οὐδὲ ὀνομάζει αὐτὸν εἰ μὴ κατὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχῃ, ὅτε ἐνίκη μὲν ἄλλ' ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ ὁ διὰ τὴν στρατηγικὴν περινοίαν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν μεγαλόφροναν πενίαν, καὶ τὴν ἄλλην ἀμόμητον ἀρετὴν κριθεὶς ὑπὸ τινῶν ἄριστων τῶν Ἑλλήνων. Λέγει δὲ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς πολλὰ μὲν περὶ τοῦ περιπονήρου Δερκυλλίδα καὶ ἄλλων ἀσημασίμων, ἐλάχιστα δὲ περὶ Καλλικρατίδα, τῆς εὐγενεστάτης καὶ ἑλληνικωτάτης μορφῆς τοῦ ἁλλοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

Περὶ τοιαύτης τινὸς ἀδικίας τῆς ἐσπερίας λέγομεν ἡμεῖς.

Ἀναγκασθέντες οἱ Ἕλληνες, οἱ ὑπὸ τὸν Λεωνίδα καταλαβόντες τὰ Τέμπη, νὰ μεταστρατοπεδεύωσιν ἐκεῖθεν, κατέλαβον τὴν μετὰ τοῦ Καλλιθέου ὄρους καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου στενὴν πύραρον, τὰς πολυθρολλήτους Θερμοπύλας. Οἱ καταλαβόντες τὰ στενά πρὸς ὑπερσπίσιν Ἕλληνες ἦσαν περὶ τοὺς ἑξακισχιλίους, ὧν 2120 Ἀρκάδες, τετρακῆσοι Κορίνθιοι, διακῆσοι Φιλιάσιοι, χίλιοι Φωκεῖς, ἑπτακῆσοι Θεσπιοί, οἱ Ὀπούντιοι Ἀσκροὶ πανδημαὶ καὶ τριακῆσοι ὀπλίται Σπαρτιάται ὑπερέχοντες διὰ τὴν στρατιωτικὴν ἀρετὴν.

Οὗτοι, ἐν ὧσιν μὲν ἐμάχοντο κατὰ μέτωπον, ἔτρεπον εἰς καλλινοὺς ἀγῶνας τοὺς Μήδους, τοὺς Κισσίους, τοὺς Ἀθναίους τῶν Περσῶν καὶ

τοὺς ἄλλους τῆς στρατιᾶς τοῦ ἀγερώχου Ξέρξου.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἀπεκλείσθησαν ὑπὸ τῶν ἀναβάντων τὴν ἀτραπὸν βραβάρων οἱ Ἕλληνες προστάχθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν νὰ ἐγκαταλίπωσι χῶρον, ὃν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑπερασπίσωσιν, ἵνα γείνωσι χρήσιμοι εἰς μέλλοντας ἀγῶνας τῆς πατρίδος. Κατέμειναν δὲ χίλιοι τετρακῆσοι ἄνδρες· τούτων οἱ τετρακῆσοι, Θεβαῖοι ὄντες, ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τοῦ Λεωνίδα νὰ παραμείνωσιν, ἵνα διαβληθῇ εἰς τὸν βασιλέα τῶν Μήδων ἡ μηδίζουσα πόλις τῶν Θεβῶν, κατὰ τὴν μάχην δὲ παρεδόθησαν εἰς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ λοιποὶ ἦσαν τριακῆσοι περίπου ὀπλίται Σπαρτιάται καὶ ἑπτακῆσοι Θεσπιοί.

Ὁ ἥλιος ἀνέβαινε τὸν οὐράνιον θόλον, εἰς τὸ φῶς δὲ αὐτοῦ ἀπήστραπτον αἱ λόγχοι καὶ αἱ ἀσπίδες τῶν εὐαριθμῶν Ἑλλήνων ὀπλιτῶν, αἰτίνες καθοπλοὶ, συντεταγμένοι, καταλιπόντες τὸ στενόν, ἐχώρουσαν πρὸς τὴν ἐπερχομένην ἀτελεύτητον ὀχλαγγὰ τῶν βραβάρων ταγματῶν. Ἄγων δεινότατος ὁ Λεωνίδα πῖπται μετ' ὀλίγον, περὶ τὸ πτώμα δὲ αὐτοῦ γίγνεται κρατερὰ μάχη. Οἱ βραβάρων τρέπονται τὸ τρίτον, οἱ δὲ Ἕλληνες φέρουσι τὸν βασιλέα αὐτῶν ἐπὶ τινος λόφου, ὅπου συσπειρῶνται. Μυριάοντες φόναι βραβάρων, ἀλλὰ καὶ χίλιοι Ἕλληνες πῖπτουσι φέροντες πάντες τραύματα κατὰ μέτωπον.

Ὁ ταπεινὸς καὶ ἐλώδης χῶρος τῶν Θερμοπυλῶν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐσελάχιζε περισσύτερον τοῦ μεσουρανοῦντος ἡλίου.

Περὶ τὸν χῶρον τοῦτον ὡσπερ σεμνὸι θεοὶ περικλήθησαν οἱ τριακῆσοι Σπαρτιάται, ὡς ὑπᾶτον Δία ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐρ' ὕψους καθιδρυμένου θρόνον ἔχοντες τὸν Ἡρακλείδην Λεωνίδα. Οἱ δὲ Θεσπιοί, οἱ ἑπτακῆσοι Θεσπιοί; Ἀνόνομοι, ἄσημοι, οὐδεμίαν προσοχὴν τυχόντες, κείνται ἄνευ ἐνταρίων, ἄνευ στεφάνων, ἄνευ ἐπιγραμμάτων. Καίτοι δὲ εἶναι ἄξιοι τιμῆς καὶ ὕμνων ὀλιγώτερον ἢ οἱ Σπαρτιάται. Ἡ Σπάρτη, πολυάνθρωπος πόλις ἀποστέλλει τριακῆσοις, καὶ τούτους ἔχοντας τέκνα ἄρρενα διαδόχους τῆς γενεᾶς αὐτῶν αἱ δὲ Θεσπιοί, πολίχνη μάλλον ἢ πόλις, ἀποστέλλει ἑπτακῆσοις ἀπᾶσαν τὴν ἀκαζύουσαν νεότητά αὐτῆς, ἵνα ἀποθάνωσι πρὸ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Σπαρτιάται δὲ ἠδύνατο νὰ ὑποχωρήσωσι· διότι τὰ ῥήματα, οἱ νόμοι τῆς

Σπάρτης, κατεδίκαζον εἰς ἀτιμίαν τὸν τρέπον· μὲν εἰς φυγὴν πρὸ τοῦ ἐχθροῦ. Ἦσαν λοιπὸν ὑποχρεωμένοι ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ μείνωσι καὶ ν' ἀποθάνωσιν οἱ Σπαρτιάται, ἐν ᾧ οἱ Θεσπιοί ἔμειναν ἐθελονταὶ καὶ ἀπέθανον ἐθελονταί.

Καλὸν λοιπὸν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Ἑλλήνων, τῆς σπουδαζούσης μάλιστα νεότητος, νὰ τύχῃσι τῆς προσοχούσης τιμῆς οἱ ἠδικοῦμενοι ἥρωες. Δίκαιον νὰ ταχθῶσι παρὰ τὸν Λεωνίδα ὁ

στρατηγὸς τῶν Θεσπιῶν Δημόφιλος ὁ Δικδρόμου, παρὰ τὸν Δηγησίην ὁ ἀπαραμύλλου ἀνδρείος Θεσπιεύς· Διθύραμβος ὁ Ἀρκατίδου· δίκαιον παρὰ τοὺς τριακῆσοις τῆς Σπάρτης ἀθανάτους υἱούς νὰ ταχθῶσιν ἐστεφανωμένοι μὲ ἀθανάσιας στέφανον οἱ ἥρωικοὶ τῶν Θεσπιῶν παῖδες, οἱ ὑπὲρ τῆς τιμῆς τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀγαθῆς δόξης ἀποθανόντες ἐθελονταί.

Κ. Γ. ΖΗΣΙΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΑ ΠΟΙΚΙΛΑ

Ο ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ

Βασιλεὺς τις εἶχε θησαυροφύλακα, ὅστις ἀπὸ τῆς ποιμενικῆς ῥάβδου εἰς τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ἀξίωμα εἶχεν ἀναβῆ· ἀλλὰ κατηγορήθη ὁ θησαυροφύλαξ εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι, ὄθην, διήρπαξε τὸν θησαυρὸν καὶ τὰ κεκλεμμένα κειμήλια κατέκρυπτεν ὑπὸ τινι θόλῳ, ὅστις ἦτον ἡσραλισμένος διὰ θύρας σιδηρᾶς.

Ὁ βασιλεὺς ἐπεσκέσθη τὸν θησαυροφύλακα, ἐπεθεώρησε τὸ παλῆτιόν του καὶ, ὅτ' ἐφθασεν εἰς τὴν σιδηρὰν θύραν, τῷ προσέταξε νὰ τῇ ἀνοιχθῇ· ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθεν ἐκεῖ, ὅπως ἐξεπλάγη, διότι οὐδὲν ἄλλο εἶδε παρὰ τοὺς τέσσαρας τοίχους, μίαν χωρικὴν τράπεζαν καὶ ἐν ἄχρῳ ἰδῶλιον. Ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης ἕκειντο εἰς ποιμενικὸς αὐλός, ποιμενικὴ ῥάβδος καὶ ποιμενικὸν δισάκιον.

Ὁ δὲ θησαυροφύλαξ τῷ εἶπεν· Εἰς τὴν νεότητά μου ἐφύλαττον τὰ πρόβατα· Σὺ, ὦ βασιλεῦ, μὲ ἔδωκε εἰς τὴν ἀλήν σου ὑπὸ τοῦτον ἰδῶ τὸν θόλον διατρίβω καθ' ἑκάστην ἕκαστα ἀνά μίαν ὥραν, ἐνθουμούμενος μετὰ χαρᾶς τὴν προτέραν μου κατᾶστασιν, καὶ ἐπαναλαμβάνω τὰ ἔσματα, ἅπερ ἄλλοτε πρὸς αἶνον τοῦ δημιουργοῦ ἐψάλλον, ὅτ' ἐφύλαττον εἰρηνικῶς τὸ ποιμνίον μου. Ἄχ, ἦρες με νὰ ἐπιστρέψω εἰς τοὺς πατρίους μου λιμῶνας ἔνθα ἤμην εὐδαίμονεστερος ἢ εἰς τὴν ἀλήν σου.

Ὁ βασιλεὺς πολὺ ἐξωργίσθη κατ' ἐκείνον, αἰτίνες εἶχον συκοφαντήσῃ τὸν εὐγενῆ ἄνδρα· τὸν ἐνηγκάλισθη λοιπὸν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΛΗΣΤΑΙ

Τρεῖς λησταὶ ἐρόνευσαν καὶ ἐλαφροκατόχησαν ἔμπορον τινα, ὅστις μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ πολυτίμων πραγμάτων διήρχετο ἐν δάσος. Ἐφρον δὲ τὸν ἀρπαγέντα θησαυρὸν εἰς τὸ σπήλαιόν των καὶ ἀπέστειλαν τὸν μετὰ τῶν αὐτῶν νεώτατον εἰς τὴν πόλιν, ἵν' ἀγοράσῃ τὰ πρὸς ζῴωσιαν.

Ἀφοῦ ἐκεῖνος ἀπέβη, εἶπον οἱ δύο ἄλλοι· Δικαί τὰ μέγιστα ταῦτα πλοῦτη ἡμεῖς νὰ δια-

νεμηθῶμεν μετ' αὐτοῦ τοῦ παλληκαρίου; Ὅταν ἐπανέβη νὰ τὸν φρονεῦσωμεν.

Ὁ νεὸς ληστὴς ἐσυλλογίσθη καθ' ἑαυτὸν· Πόσον εὐτυχὴς θὰ ἦμην, ἂν ὄλον αὐτὸ τὸ χρηματὸν εἰς ἐμέ! Ἄς δηλητηριάσω τοὺς δύο συντρόφους μου καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ κρατῶ δι' ἐμυτὸν καὶ μόνον.

Φθᾶσας εἰς τὴν πόλιν ἠγόρασε τρόφιμα, ἔβαλε δηλητήριον εἰς τὸν οἶνον, καὶ ὑπέστρεψε πάλιν εἰς τὸ δάσος. Ἀλλὰ μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος καὶ παρευθὺς οἱ δύο ἄλλοι ὄρασαν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν διεπέρασαν διὰ τῶν ἐγχειριδίων των. Κατόπι ἐκάθισαν, ἔφαγον καὶ ἐπιον τὸν δηλητηρησιακὸν οἶνον. Οὕτως ἀπέθανον καὶ αὐτοὶ μὲ πόνους ὀρμητοὺς, καὶ εὗρον τὰ πτώματά των ἐν τῷ μέσῳ τῶν θησαυρῶν ὅσους εἶχον συσσωρεύσει.

Η ΠΥΡΑΛΙΣ

Πυραλίς τις ὑπῆγεν ἐν ἀκμῇ τοῦ χειμῶνος εἰς τὸ παρὰ τὸν ἀγῶν τινος χωρικοῦ, ὡς ἂν ἐπεθύμει ἐγκαθίως νὰ εἰσελθῇ. Ἦνοιξε λοιπὸν ὁ χωρικός τὸ παρὰ τὸν οἶνον τοῦ καὶ ἐδέχθη φίλιως τὸ πλῆρες ἐμπιστοσύνης ζῴωριον εἰς τὴν κατωκίαν του. Ἐρράμμιζε λοιπὸν αὐτὸ τὰ ψυγία καὶ τοὺς κόκαυς, τὰ πῖπτοντα ἐκ τῆς τραπέζης του, καὶ τὰ τέκνα τοῦ χωρικοῦ ἠγάπων πολὺ τὸ ζῴωριον.

Ἄλλ' ὅτε πάλιν τὸ ἐρρ ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν χώραν καὶ οἱ θάμνοι ἐπανέκτησαν τὸ φύλλον των, τότε ἠνέφθην ὁ χωρικός τὸ παρὰ τὸν οἶνον, καὶ ἡ μικρὰ ἀπὸ τὸν πλῆσιον μικρὸν δάσος καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ τὴν φωλεάν της καὶ ἐψάλλε τὸ φαιδρὸν ἑσμάτιόν της.

Καὶ ἰδοῦ, ὅτ' ἐπανῆλθεν ὁ χειμῶν, ἦλθε καὶ ἡ πυραλίς ἐκ νέου εἰς τὴν κατωκίαν τοῦ χωρικοῦ, φέρουσα ἑμῶν καὶ τὴν σύντροφόν της· ὁ δὲ χωρικός καὶ τὰ τέκνα του ἔχαιρον πολὺ, ἰδόντες τὰ δύο ζῴωρικα, ἀτινα τόσο ἐμπιστευτικῶς τοὺς περιέβλεπον· καὶ τὰ τέκνα εἶπον· Τὰ πτηνῆρια μὲς προσβλέπουσιν, ὡς ἂν ἤθελον νὰ μὲς εἰπώσι τι.

Τότε ὁ πατὴρ ἀπεκρίθη· Ἄν ἠδύνατο νὰ ἡμιλώσιν, ἤθελον εἰπεῖ· Ἐμπιστοσύνη διεγείρει ἐμπιστοσύνην καὶ ἀγάπη γεννᾷ ἀνταγάπην.

Φ. Α. ΟΙ...

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

(Συνέχεια· ἴδε σελ. 78)

23. "Ὅσα δὲν φθάν' ἢ ἀλωποῦ τ' ἀφίνει κρε-
[μαστάρια.

Ἐπὶ τῶν παραμυθούντων ἑαυτοὺς ἐν ἀποτυχίαις.

Ἄμφακός εἰσι.

Γνωστός ὁ αἰσώπειος μῦθος.

24. "Ὅσῳ θέλει ὁ παππᾶς τ' ἀλλουνοῦ παππᾶ
Τόσῳ νὰ ψηθῆ τ' αὐτό. [καλό.

Καί, Συντεχνίτ' ὁ συντεχνίτης πάντοτε τὸν
[κακοβλέπει.

Ἐπὶ τῶν ἀμοιβαίως φθονουμένων.

Κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτοني τέκτων.

25. "Ὅταν ἔχῃς καὶ φιλεύῃς τότε τρέχουν καὶ
[οἱ φίλοι.

Πρὸς ψευδοφίλους ὁ λόγος.

Ζῆ χύτρα, ζῆ φιλία.

26. "Ὡς με τιμᾶν τὰ ρουχὰ μου δὲν με τιμᾶει
[ὁ κόσμος.

"Ὅτι οἱ πολλοὶ τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὸ ἐξωτε-
ρικὸν αὐτῶν κρίνουν καὶ τιμῶσιν.

Εἶμα* ὁ ἀνήρ.

* Φόρεμα.

27. Καλλίτερα γλέπουν τὰ τέσσαρα, παρὰ τὰ
[δύο ἑμάτια.

Ἐπὶ ἀλληλοδοθησίας.

Ἄγαθοὶ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα (Σολομών).

Καί, Ἄλοὶ ἔς τὸν ἀνδρειωμένο ἄν τὸν πιά-
[σουν δυὸ σπασμένοι.

Παραμυθηρὴς τῆ ἀρχαία :

Οὐδ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο.

Ὁ Ἡρακλῆς συστήσας τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, λέγεται ὅτι τῆ πρώτη πενταετηρίδι ἔνα ἐπίδειξεν τὴν βίωσιν αὐτοῦ ἐπύκτευσεν πρὸς δύο. Τέκτον καὶ Εὐρυτον τοὺς Ποσειδῶνος καὶ Μελιόνης παίδας, οὓς καὶ νικήσας ἀπέκτεινεν. Ἄλλὰ τὴν ἐπομένῃ πενταετηρίδι τὸν αὐτὸν ὑποδὺς ἀγῶνα πρὸς ἄλλους δύο ἠττήθη ὑπ' αὐτῶν. Ἐκ τούτου ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἢ παροιμίαν.

28. Πιάνει τὸν τσίτσιθ' ἀπὸ τὸ φτερό.

Ἐπὶ τῶν ἀφορμῆν διδόντων εἰς φύσει καταλάλους καὶ φιλέριδας.

Τέτιγα περῶν προσείληφεν.

29. Πῶς πᾶν οἱ τυφλοὶ ἔς τὸν Ἄδῃ; — σέφ-
[νωνας ἕνας τὸν ἄλλον.

Ἐπὶ τῶν παρασυρόντων ἀλλήλους εἰς ὄλεθρον.

Τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖ.

30. Ῥάφτε, ξήλουε, δουλειὰ νὰ μὴ σου λείπῃ.

Ἐπὶ τῶν πάντα ποιούντων καὶ μηδὲν περαινόντων.

Ἰπέρου περιτροπή.

31. Ἄλλοῦ νὰ τὰ πουλῆς αὐτά.

Πρὸς τοὺς ἀποπειρωμένους ἀπατᾶν τοὺς πνεύργους.

Ἄλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.

32. Πάγει πρίμα ἢ δουλειὰ του.

Καί, ἔβαλε τὸ νερὸ ἔς ταυλάκι.

Ἐπὶ τῶν ἐξασφαλισάντων τὸ μέλλον αὐτῶν.

Κατὰ ἄουν φέρεται.

33. Τοῦ γεννάει καὶ ὁ κόκκορας.

Ἐπὶ τῶν ἐν παντί εὐτυχούντων.

Φέρει καὶ γάλα ὄρνις αὐτῷ.

34. Καί ἔς ἐμένα λῶ λῶ λῶ ;

Ἐπὶ ἀνθρώπων ἰδιοτελῶν ἐξ ἴσου φερομένων φίλοις τε καὶ ἐχθροῖς.

Ὁρεῖλιον τις πρὸς τὴν χερμάτῳ καὶ μὴ ἔχων ἀποτίσαι, κατὰ συμβουλήν στενοῦ αὐτοῦ φίλου προσπειρήθη τὸν τρελλόν, καὶ εἰς πᾶσαν ἀπαίτησιν τοῦ δανειστοῦ ἀπήντα — καὶ ἐν δικαστηρίῳ ἔτι — λῶ λῶ λῶ. Οὕτω δ' ἀπηλλάγη καὶ τῆς δίκης καὶ τοῦ χρέους ἀποπεμψθεὶς ὡς λῶλῶς. Μετὰ τινὰ καιρὸν παρ' αὐτοῦ τοῦ φίλου αὐτοῦ δανεισθεὶς χρήματα, ὅτε ἐζητήτο αὐτῷ, ὡς καλὸς μαθητὴς τῷ ἀπέδωκε τὰ διδασκτρα, ἀποκρινόμενος καὶ εἰς ἐκείνον πάντοτε λῶ λῶ λῶ. Ἐκ τούτου ἢ δημόδης αὕτη παροιμία, παραμυθηρὴς τῆ ἀρχαία.

Μὴ πρὸς ἐμὲ τὰ ποικίλια (= σοφιστείας).

35. Τὸ στειλιάρι τῆς τσεκούρας μὲς ἀπὸ τὸ
[λόγκο βγαίνει.

Ἐπὶ κακῶν προσερχομένων ἐκ συγγενῶν.

Ἐξ οἰκειῶν τὰ βέλη.

36. Κόρακας κοράκον ἑμάτι δὲν βγάξει.

Ἐπὶ συμπεριφορᾶς κακῶν ἀνθρώπων.

Κόραξ κόρακος φίλος καὶ τέτιξ τέτιγος

37. Ἐχεις χαμοθεό ; Ἐχεις θεό.

Παροιμία πανίσχυρος ἐν Ἑλλάδι,
γνωστὴ τοῖς πᾶσιν.

Ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον.

38. Ὁ λόγος ἔχει καὶ ἀντίλογο.

Ἐπὶ ἀντιλογιῶν καὶ ἐριδῶν.

Λόγῳ λόγος παλαίει.

39. Ἄφσ' ἐκεῖνα ποῦ ἤξερες, καὶ πιάσ' αὐτὰ ποῦ
[βρήκες.

Ἐπὶ τῶν ἀνειρευομένων παρελθόντα μεγαλεῖα.

Πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.

Κᾶρες πολεμοῦμενοι ὑπὸ Δαρείου ἐμνήσθησαν παλαιᾶς τινος μαντείας ὅτι ὄφειλον τοὺς ἀλκιμωτέρους ποιήσασθαι συμμάχους· ὅθεν ἦλθον εἰς Βραγχιδᾶς τοὺς θεσπρόπους Μιλησίων ἔνα ἐρωτήσασιν «εἰ Μιλησίους πρόσθιντο συμμάχους.» Ἐλαβον δὲ τὴν ἀνωθι ἀπάντησιν, παροιμιώδη καταστᾶσαν διὰ πάντας τοὺς ἄλλοτε ἰσχυροὺς.

ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΟΦΟΚΛΗΣ

ΝΑΥΤΟΠΑΙΣ ΕΛΛΗΝ

Ναυτόπαις δέκα καὶ τριῶν ἐτῶν τὴν ἡλικίαν,
Πλὴν Ἑλληνίδα γῆν καλῶν πατρίδα του γλυκεῖαν,
Ἰδὼν ἐν μέσῳ ναυαγῶν ὀμήλικά του ἄλλον
Ἐσχάτως κινδυνεύοντα εἰς τρικυμίας ὄσλον,
Ὅρμᾶ, παλαί' ἠρωϊκῶς πρὸς τὸ δεινὸν στοιχεῖον,
Τὸν σώζει κ' ἔχει τὴν ζωὴν αὐτοῦ γλυκὴ βραβεῖον.

Κ' ἐπειδὴ ἦτο γυμνὸς ὁ ναυαγὸς ὁ νέος,
Τόσον ἐδειχθῆ ὁ σωτὴρ αὐτοῦ εὐθύς γενναῖος,
Ὅστε τῷ δίδει γυμνωθεὶς αὐτὸς τὸ ἐνδυμᾶ του . . .
Κανέλλος Δόγκας τὸ ἀπλοῦν καλεῖται ὄνομά του . . .
Πλοίαρχου δ' ἂν υἱὸς μικρὸς, τολμῶν τοσοῦτο, σώζει
Καὶ κινδυνεύοντα, ὦ ! μὴ ἐκπλήττεσθε ! πατρῶζει . . .

Γῆ ναυτικὴ τὸν ἔτεκε καὶ ἦτο στάδιόν του
Ἡ θάλασσά της κ' ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν του
Ἐκείνη τὸν ἀνεθρέψε . . . καὶ δίδει τὴν ἐλπίδα,
Ὅτι καὶ δόξαν καὶ τιμὴν θά φέρ' εἰς τὴν πατρίδα
Μετ' ἄλλων θαλασσοτραφῶν ὁμοίων του παμπόλλων :
Ἑλληνας ραῦται ἀκουστοὶ εἶν' εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

*) Γνωστὴ εἶνε εἰς πάντας τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ἢ κατὰ ζοφεράν καὶ τρικυμιώδη νύκτα φοβερὰ σύγκρουσις τοῦ Ἰταλικοῦ ἀτμοπλοίου Ταυρομενίου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεσσαλίας παρὰ τὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς, καθ' ἣν κατεβυθίσθη τὸ Ἰταλικὸν Ταυρομενιον. Ἐτώθησαν δ' ἐπιβάντες λέμβου μόνον 16 ναυαγοί, οἵτινες περιεφέροντο κατὰ τὴν ἀγρίαν νύκτα τῆδε κάκειος ὑπὸ τῶν κυμάτων. Διελευσάσα ὁμοῦ ἐκείθεν ἡ μικρὰ ἡμισο-λία «Ἀμπελος» ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Γεωργιον Δόγκαν, ἐκ Γαλαξιδίου ὀρμώμενον, μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας σώζει τοὺς ναυαγοὺς. Μεταξὺ τῶν σωτήρων ἦτο καὶ ὁ δεκατετραετής παῖς Κανέλλος Δόγκας, ἐκ Γαλαξιδίου καὶ οὗτος, ἀνεψιὸς τοῦ πλοίαρχου Γεωργίου Δόγκα. Μεταφέροντες δὲ περιεπόησαν τινὰ ἐκ τῆς ἐρημίδος, τὸ «Ἄστυ», περιγράφουσαν τὰ τῆς σωτηρίας τοῦ παιδὸς Ὁρλάνδη.

ΓΕΝΝΑΙΩΦΥΧΙΑ ΠΑΙΔΟΣ

«Μεταξὺ τοῦ πληρώματος τῆς Ἀμπελοῦ συγκαταριθμεῖται καὶ δεκατετραετής παῖς ἀνεψιὸς τοῦ κυβερ-

νήτου Γεωργίου Δόγκα, Κανέλλος Δόγκας καλούμενος. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς διασώσεως τῶν ναυαγῶν ἀνέσχετο μόνος τὸν μικρὸν ὀκταετῆ ναυαγὸν Ὁρλάνδην. Ὁ ἀτυχὴς μικρὸς γυμνὸς καὶ τρέμων ἐκ τοῦ φόβου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀεθρώσῃ λέξιν. Ὁ μικρὸς Δόγκας ἐπὶ τῆ θέᾳ τῆς δυστυχίας τοῦ ὀμήλικός του, ταχὺς ὡς ἡ ἀστραπὴ ἀποβάλλει τὰ ἐνδυμᾶτά του καὶ μένων αὐτὸς ἐκτεθειμένος εἰς τὸ ψῦχος περιβάλλει δι' αὐτῶν τὸ ἀποκρυσταλλωμένον σῶμα τοῦ ναυαγοῦ. Ἡ πράξις αὕτη τοῦ Κανέλλου Δόγκα πλήρως αὐταπαρησέως ἀποδεικνύει ὅτι ὁ μικρὸς αὐτὸς ναυτικός ἔχει μεγάλην καρδίαν, ὅσην δὲν ἀνεμένε τις νὰ περιελθεῖ τὸ μικρὸν του παιδικὸν στήθος.»

Ἐπὶ τῆ γενναίᾳ ταύτῃ πράξει ὁ εὐγενὴς συνεργάτης ἡμῶν κ. Φίλιππος Α. Οἰκονομίδης ἔγραψε τὸ ἄνω ποίημα καὶ ἡμεῖς ἐζητήσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ γενναίου ναυτοπαιδὸς ἀλλὰ δὲν εὗρομεν τοιαύτην αὐτῷ εἰχόμενον καιρὸν πρὸς κατασκευὴν τοιαύτης, διότι ἡ Ἀμπελος ἀπῆρε τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς ἐνωρίς.

ΝΟΟΣ ΔΙΕΓΕΡΤΗΡΙΑ

54.

Δι' ἐμοῦ τῆς δόξης, φίλε,
Σοὶ ἀνοίγονται αἱ πύλαι...
Ὅμως μὴ μ' ἀνατονίσῃς.
Ἄλλως, θὰ μετανοήσῃς...
Μεταβάλλομαι, ἠμύνω,
Παρευθύνω... καὶ ἀποτόμως, δὲν ἀνείγω πλέον,
| κλείω ...

⊕⊕

55.

Τ' ὄνομά μου ἐκ τῆς θείας
Δὲν ἤρυσθην κατοικίης ;
Καὶ αὐτὴ εἴμ' ὄν τι θεῖον
Κόσμος σοὶ λαμπροῦς δεκνύον !...

⊕⊕

56.

Συμπλεγμα τριῶν εἴμ' ὄντων καὶ, ἂν ἄνθρωπον
| μυρώσω
Εἰς τὸ λίκνον του, ὅποιον ἀγαθὸν δὲν θὰ τῷ δώ-
| σω ...
Εὐνοίαν, εὐμορρίαν,
Δόξαν, πλοῦτος' ἰσχύν, υἱείαν,
Ἄλυτον φαιδρὴν καρδίαν,
Σύντρονον ζωῆς ἀρίστην,
Εὐτυχῆ τεκνογονίαν...
Παρ' ἐμοῦ ἀνεξαιρέτως πάντα τὰ καλὰ θὰ λάβῃ
Καὶ φίλιαν, κορωνίδα πάντων τῶν καλῶν καλ-
| λίστην
Καὶ τοῦ βίου ὁλοκλήρου μακαρίου θ' ἀπολαύσῃ.
Καὶ τὸ τέλος του εὐκατεῖν
Θέλει ἔχει, τελευταῖον.

⊕⊕

57.

Αἰνιγματῶδες καὶ λογοπαιγνιῶδες
ποιματίον.
Ἀυτοκράτειρ', ἀναγνώστα, παρ' ὀλίγον ἐγινόμην.
Τολμηρὰ περὶ τοὺς λόγους ἂν πως δὲν ἐδεικνύσ-
| μην ...
ὦ ! ἡ τύχη μου ἐξείκοντες πῶς ἀνέλπιστος ἀπέβη
Κ' εἴμ' ἄλλης ἀντιζήλου κατωτέρως μου ἢ
| χλευάζω ! ...
Μ' ἠμμοισθήσων στίλβων θρόνος καὶ μονῆς πτω-
| χὸν κελίον
Φεῦ ! τοῦ Ἰψηλοῦ ἀπέχει βῆμα μόλις τὸ Γε-
| λειῶν* (*)
Ὅμοισθήσασα εὐκόλως ἔπεσ' ἄρα εἰς ἐκεῖνο ...
Στέμμ' ἀπέβαλλον ἀνάσσης κ' εἶδει μοναχῆ νά
| γίνω

* Du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas.
Boileau.

Μ' ἐπεσκέθης αυτοκράτωρ, πλὴν κ' εἰς τὴν με-
| νὴν ἀκόμην
Κ' εἶδες ὅτι μετεβλήθη ἡ ζωὴ μου ὄχ' ἢ γνώμῃ
Ἕγνων, ὕμνον, ὅτε ἤλθες, ἔγραψον τῆς ἐκκλησίας.
Ὅν δέκοψα κρυβείσα κ' ἔγραψας εἰς ἡμισείας...
Ὡστε βλέπεις, αυτοκράτωρ, ἂν ἡ αυτοκρατορία
Μὰς ἐχώρισε, πῶς πάλιν μὰς ἐνοὶ ἡ Ἱστορία
Καὶ ἡμεῖς μὰς ἀναφέρει

Κ' εἰς τὰ λάμποντα τεμένη τῆς Ἀθανασίας αἶρει.
Περικερατάτην ἔχω ἔτι καὶ ὀνομασίαν
Πλὴν μ' εἰκάζει τις εἰκάζων ἀπλουστάτην... εἰ-
| κασίαν.

⊕⊕

58.

Φεύγω κρότους καὶ θορύβους καὶ μισῶ τὴν τρι-
| κυμίαν
Ἀγαπῶ τὴν ἡσυχίαν, τὴν σιγὴν, τὴν ἡρεμίαν.
Ὁ ἀμείλικτος ἐχθρὸς μου εἶνε πάντοτε ὁ Ἄρης.
Φίλη ἄρα ἡ γαλήνη, τῆς πραότητος ἡ χάρις.
Δι' ἐμοῦ δὲν ἐνεργεῖται πᾶσα πρόοδος μεγάλη ;
Δι' ἐμοῦ κ' ἐνημερία εἰς τὴν Οἰκουμένην θάλλει
Ἰερὰ εἴμ' ἰδιότης καὶ κατάστασις ὅσια
Καὶ αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐκλεκτὴ ἐγὼ ἀγία...
Καὶ μεθ' ὅλον πλὴν αὐτὸ μου τὸ τσοῦτον με-
| γαλείον
Εἴμ' ἡμεῖς καὶ ὄνομά τι τῶν συνήθων... γυ-
| ναικαῖον.

⊕⊕

59.

Ἄν ἤρμισαν τὰ Τροϊκά δι' ἄρας μοιχαλίδος,
Διὰ πιστῆς δὲν ἐληξεν ἐξόχου βασιλίδος ; ...
Ὅπως ἡ ἀπίστασις αὐτῶν δεινὴ, μεγάλη !
Ὅσον ἡ μία ταπεινὴ, εἶν' ὑψηλὴ ἢ ἄλλη.
Φ. Ἀ. Οἱ.

ΛΥΣΕΙΣ ΑἸΝΙΓΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Ε' ΤΕΥΧΟΥΣ.

40. Κωδωνοστάσιον. — 41. Ἐλένη ἢ Μενε-
λάου. — 42. Γεώργιος-γεωργία. — 43. Σόφια - ὀ-
νόμας τῆς Ἀγίας Σοφίας - Σοφία. — 44. Μελα-
νοδοχεῖον. — 45. Ὁ τόνος, ἡ ὀξεῖα. — 46. Ὁ
Γανυμήδης ὑπὸ Διὸς ἀνηρπάγη. — 47. Ὁ Νάρ-
κισσος. — 48. Ἐν - νέκ. — 49. Ὁ Σέσωστρος,
ἦτο μέγας τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς. — 50.
Σύρος, Τύρος, πύλος, τέλος, μέλος, μέρος. —
51. Ἐβραῖος, ἑβραῖος, ἑβραῖον, ἑβραῖον. — 52.
Χρόνος, Κρόνος, κράνος, κράτος, Κράτης, κρα-
τήρ. — 53. Ἀριστομένης, Ῥίον, Ἰστρὸς, Σά-
μος, Τόνος, ὄνος, Μεσσόγη, εἰς, Νόος, Ἡρα.